

*1.pielikums
2016.gada _februāra
Metodikai projektu iekļaušanai
IKT mērķahitektūrā v2.0
“Detalizētā projekta apraksta veidlapa”*

Kultūras mantojuma satura digitalizācija (1.kārta)

Detalizētais projekta apraksts

Projekta iesniedzējs:

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Rīga 2021

Satura rādītājs

1.	Kopsavilkums	3
2.	Termini un saīsinājumi.....	6
3.	Esošā situācija un problēmas apraksts	7
3.1.	Projekta konteksts.....	7
3.2.	Esošā situācija.....	9
3.3.	Identificēto problēmu apraksts	10
4.	Projekta mērķi un sagaidāmie rezultāti.....	11
5.	Risinājumu un darbības apraksts.....	16
5.1.	Kompetenču centra modeļa izveide un ieviešana	16
5.2.	Digitalizācijas procesa pilnveidošana un standartizēšana.....	17
5.3.	Digitālā satura pārvaldīšanas un saglabāšanas procesu un sistēmu pilnveidošana.....	18
5.4.	Digitālā satura izplatīšanas procesu un sistēmu pilnveidošana	19
5.5.	Kultūras centru aprīkošana ar video satura izplatīšanas infrastruktūru	21
5.6.	Latvijas kultūras mantojuma digitalizācija un norišu fiksēšana	22
5.7.	Autortiesību jautājumu risināšana un satura licencēšanas sistēmas izstrāde	23
6.	Projekta īstenošanas pieeja.....	24
6.1.	Publiskās pārvaldes procesi, pakalpojumi un to normatīvais regulējums	24
6.2.	Dati	29
6.3.	Programmatūra	31
6.4.	Infrastruktūra	32
6.5.	Mijiedarbība ar pašvaldībām.....	33
7.	Projekta ieguldījums SAM rezultātu rādītājos un projekta sociālekonomiskā lietderība	34
7.1.	Ieguldījums SAM rezultāta rādītāju sasniegšanā.....	34
7.2.	Sociālekonomiskais indikatīvais lietderīgums	34
8.	Projekta darbības, laika plāns un izmaksas	36
8.1.	Projekta darbību īstenošanas laika grafiks.....	36
8.2.	Projekta izmaksu sadalījums	37
9.	Projekta pārvaldība	39

1. Kopsavilkums

Projekta "Kultūras mantojuma satura digitalizācija (1.kārta)" (turpmāk – Projekts) virsmērķis ir nodrošināt plašāku Latvijas materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma (turpmāk – kultūras mantojuma) pieejamību sabiedrībai digitālā vidē un ilgtspējīgu tā saglabāšanu, īstenojot kultūras mantojuma digitalizāciju, pilnveidojot jomas darbības procesus un attīstot centralizētu atvērto informācijas sistēmu platformu.

Projekts tiek īstenots atbilstoši Nacionālā attīstības plāna, Kultūrpolitikas un Informācijas sabiedrības pamatnostādņēs noteiktajiem uzdevumiem par kultūras mantojuma digitālu saglabāšanu nākamajām paaudzēm un tā pieejamību plašai sabiedrībai. Projekta apraksta mērķis ir definēt 2016.–2020. gadā veicamās aktivitātes šī projekta īstenošanai.

Projekta apraksts tiks izmantots, plānojot un īstenojot konkrēto IS/IKT attīstības projektu, kā arī organizējot publiskās pārvaldes IKT attīstības investīciju portfeli kopumā. Projekta apraksts tiks izmantots kā pamats Eiropas Reģionālā attīstības fonda (turpmāk – ERAF) projekta pieteikuma un tehniskās dokumentācijas sagatavošanai.

Apraksts izstrādāts, balstoties un ņemot vērā:

- 2014.gada 9.decembra informatīvajā ziņojumā¹ formulēto informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (turpmāk – IKT) attīstības investīciju pārvaldības pieeju;
- 2015.gada 10.martā informatīvajā ziņojumā² definēto Publiskās pārvaldes informācijas sistēmu konceptuālo arhitektūru;
- 2016.gada 8.martā MK noteikumus Nr.151 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.2. pasākuma "Kultūras mantojuma digitalizācija" īstenošanas noteikumi".

Identificētās galvenās problēmas:

- Nepietiekama kultūras mantojuma digitalizācija;
- Decentralizēts un sadrumstalots digitalizācijas un digitālā kultūras mantojuma pārvaldības process, nav skaidras atbildības valsts mērogā;
- Neefektīvs kopējais un atsevišķie darbības procesi;
- Nav pārliecības par materiālu ilgtspējīgu saglabāšanu nākotnē;
- Dažādas organizāciju pieejas, vienotu standartu trūkums, savietojamība;
- Neefektīvi e-pakalpojumi (dažādas auditorijas, intereses, lietošanas paradumi);
- Nepietiekama kultūras mantojuma satura pieejamība sabiedrībai;
- Neatrisināti autortiesību jautājumi;
- Nepietiekams iesaistīto dalībnieku IKT un tehniskais nodrošinājums.

¹ Informatīvais ziņojums "Par pasākumiem, kurus paredzēts īstenot Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam turpmākās rīcības plānojuma uzdevumu 3.1. "Publiskās pārvaldes IKT centralizētu platformu izveide" un 3.2. "Publiskās pārvaldes pakalpojumu elektronizācija" ietvaros"

² Informatīvais ziņojums "Par publiskās pārvaldes informācijas sistēmu konceptuālo arhitektūru"

Projekta mērķi

Sasniedzamie projekta mērķi:

1. Nodrošināt mērķtiecīgu un ilgtspējīgu kultūras mantojuma digitalizāciju;
2. Nodrošināt digitālā kultūras mantojuma vienotu pārvaldību un ilgtermiņa saglabāšanu;
3. Nodrošināt pēc iespējas plašāku kultūras mantojuma pieejamību digitālajā vidē.

Darbības projekta mērķu sasniegšanai

Lai sasniegtu projekta plānotos mērķus, ir paredzēts īstenot šādas projekta aktivitātes:

1. Kompetenču centra modeļa izveide un ieviešana;
2. Digitalizācijas procesu pilnveidošana un standartizēšana;
3. Digitālā satura pārvaldības un saglabāšanas procesu un sistēmu pilnveidošana;
4. Digitālā satura izplatīšanas procesu un sistēmu pilnveidošana;
5. Kultūras centru aprīkošana ar video satura izplatīšanas infrastruktūru;
6. Latvijas kultūras mantojuma digitalizācija un norišu fiksēšana;
7. Autortiesību jautājumu risināšana un satura licencēšanas sistēmas izstrāde.

Projekta gaitā tiks digitalizēti 3 075 000 lappušu teksta materiālu, 117 000 dažādu attēlu un kultūras vērtību aprakstu, tai skaitā kartes, fotogrāfijas, kultūras pieminekļu uzmērījumi un lietu apraksti, 500 000 audiovizuālo materiālu minūšu, kā arī muzeju priekšmeti un nelielā apjomā kultūras pieminekļi, veicot to 3D digitalizāciju. Projekta gaitā atbilstoši darbības procesiem tiks uzlaboti vairāki e-pakalpojumi un tiks radīti jauni e-pakalpojumi dažādām mērķauditorijām.

Projekta rezultāta rādītāji

Nr.	Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība	Starpvērtība (2 gadi pēc projekta sākuma)	Sasniedzamā vērtība projekta beigās
RR1	Digitalizēti teksta dokumenti*	Lpp.	0	1 500 000	3 075 000
RR2	Digitalizēti attēli*	Vien.	0	56 000	117 000
RR3	Digitalizēti audio materiāli*	Min.	0	111 500	223 000
RR4	Digitalizēti video materiāli*	Min.	0	122 500	245 000
RR5	Digitalizēti kino materiāli*	Min.	0	19 000	37 500
RR6	Digitalizēti muzeju priekšmeti*	Vien.	0	35 000	70 000
RR7	Digitalizēti 3D kultūras pieminekļi*	Vien.	0	5	10
RR8	Digitāli fiksētas kultūras norises*	Vien.	0	25	50
RR9	Digitāli fiksētas nemateriālā kultūras mantojuma vērtības*	Vien.	0	5	15
RR10	Digitalizētie materiāli pieejami vienotā platformā	%	0	25	50

RR11	Attīstīta vienota satura pārvaldības un saglabāšanas sistēma	Skaitis	0	1	1
RR12	Izveidots Digitālā kultūras mantojuma kompetenču centrs	Skaitis	0	0	1
RR13	Pilnveidoti digitālā satura izplatīšanas e-pakalpojumi**	Skaitis	0	1	3
RR14	Integrēta centralizēta atvērta informācijas sistēmu platforma (1.kārta)	Skaitis	0	1	1
RR15	Autortiesību pārvaldības un satura licencēšanas sistēma (1.kārta)	Skaitis	0	1	1
RR16	Ar video satura izplatīšanas infrastruktūru aprīkoti kultūras centri	Skaitis	0	9	29

* jāņem vērā, ka projekta gaitā ir paredzēta digitalizācijas kritēriju un prioritāšu precizēšana, digitalizējamo materiālu detalizēta apsekošana un digitalizācijas darbu iepirkumi, kas var atstāt ietekmi uz plānotajiem digitalizācijas apjomiem.

** projekta mērķis nav kopējais e-pakalpojumu skaits, bet gan esošo e-pakalpojumu pārskatīšana un attīstīšana, iespēju robežās veicot konsolidāciju. E-pakalpojumu skaits var tikt precizēts pēc procesu izstrādes un IKT sistēmu arhitektūru izstrādes.

Projekta iznākuma rādītāji

Īstenojot projekta aktivitātes, kopumā ir plānots sasniegt šādus projekta iznākuma rādītājus:

Nr.	Iznākuma rādītājs	Mērvienība	Starpvērtība (2 gadi pēc projekta sākuma)	Sasniedzamā vērtība projekta beigās
IR1	Pilnveidoti darbības procesi ³	Skaitis	5	15
IR2	Latvijas kultūras mantojuma integrētā platforma (1.kārta)	Skaitis	0	1

Projekta budžets

	2017	2018	2019	2020	Kopā
ERAF finansējums	1 689 800	2 782 050	1 445 000	732 892	6 649 742
Valsts budžeta dotācija	298 200	490 950	255 000	129 333	1 173 484
Pašvaldības budžets	0	0	0	0	0
Kopējās izmaksas	1 988 000	3 273 000	1 700 000	862 225	7 823 226

Vismaz 50% projekta budžeta ir atvēlēti satura digitalizācijai, bet otri 50% – pārvaldības (kompetenču centrs) un infrastruktūras (digitalizācijas, saglabāšanas, pārvaldības un izplatīšanas IKT sistēmu) pilnveidošanai.

³ Pilnveidots darbības process – ar IKT palīdzību optimizēti viena vai vairāku darbības procesu posmi un uzlabota publisko pakalpojumu kvalitāte un pieejamība sabiedrībai.

Projekta vadītājs ir Latvijas Nacionālā bibliotēka, projekta sadarbības partneri ir Kultūras informācijas sistēmu centrs, Latvijas Nacionālais arhīvs un Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde.

2. Termini un saīsinājumi

Termins, saīsinājums	Skaidrojums
Atkalizmantošana	Kultūras iestāžu rīcībā esošā satura izmantošana, ko veic fiziskas vai juridiskas personas komerciāliem vai nekomerciāliem mērķiem
Autortiesības	Autora personisko un mantisko tiesību kopums, kas ļauj pārvaldīt sava darba izmantošanu, un regulē attiecības ar trešajām personām, kas izmanto vai vēlas izmantot šo darbu
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
DOM	Digitālo objektu pārvaldības sistēma, kas ir daļa no LNDB
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
Europeana	Eiropas Digitālā bibliotēka
Gaismas tīkls	Valsts vienotās bibliotēku informācijas sistēma
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
Ilglaicīgā saglabāšana	Digitālā satura uzglabāšanas un pieejamības nodrošināšana neatkarīgi no izmaiņām tehnoloģijās, likumdošanā vai privāto partneru biznesa interesēm
IS	Informācijas sistēma
ISAP	„Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam”
KISC	Kultūras informācijas sistēmu centrs
KM	Kultūras ministrija
Kultūras centri	Pašvaldību dibinātie kultūras centri
LNA	Latvijas Nacionālais arhīvs
LNB	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNDB	Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka
LNKC	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
NAP2020	„Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam”
NMKK	Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogs
MTKPO	Mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija

Pamatnostādnes	Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam „Radošā Latvija”
Projekts	Kultūras mantojuma satura digitalizācija (1.kārta)
SAM	Speciālais atbalsta mērķis
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VARAM informatīvais ziņojums	VARAM informatīvā ziņojuma „Par pasākumiem, kurus paredzēts īstenot Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam turpmākās rīcības plānojuma uzdevumu 3.1."Publiskās pārvaldes IKT centralizētu platformu izveide" un 3.2."Publiskās pārvaldes pakalpojumu elektronizācija" ietvaros”
NKMP	Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde
VIRISIS	Valsts informācijas resursu, sistēmu un sadarbības reģistrs
VVBIS	Valsts vienotā bibliotēku informācijas sistēma
VVAIS	Vienotā valsts arhīvu informācijas sistēma

3. Esošā situācija un problēmas apraksts

3.1. Projekta konteksts

Eiropas Komisija 2014.gada 11. novembrī apstiprināja Latvijas izstrādāto Kohēzijas politikas fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda darbības programmu „*Izaugsme un nodarbinātība*” (turpmāk – darbības programma). Darbības programma nosaka, ka, īstenojot specifiskā atbalsta mērķa Nr.2.2.1. „*Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību*” (turpmāk – SAM 2.2.1.) pasākumu Nr.2.2.1.2. „*Kultūras mantojuma digitalizācija*” (turpmāk – 2.2.1.2. pasākums), tiks nodrošināta kultūras satura digitalizācija un tā publiska pieejamība.

Latvijas kultūras mantojuma digitalizācija ir noteikta šādos stratēģiskos dokumentos:

- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020.gadam;
- Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam;
- Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam “Radošā Latvija”;
- Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģija 2014.–2020.gadam;
- Eiropas Komisijas ieteikums par kultūras materiālu digitalizāciju, pieejamību tiešsaistē un digitālo saglabāšanu (2011/711/ES);
- VARAM informatīvais ziņojums „Par pasākumiem, kurus paredzēts īstenot Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam turpmākās rīcības plānojuma uzdevumu 3.1. „Publiskās pārvaldes IKT centralizētu platformu izveide” un 3.2. „Publiskās pārvaldes pakalpojumu elektronizācija” ietvaros”;
- 2016.gada 8.marta MK noteikumi Nr. 151 “Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 2.2.1.specifiskā atbalsta mērķa „Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora

mijiedarbību” 2.2.1.2.pasākuma „Kultūras mantojuma digitalizācija” īstenošanas noteikumi”.

Kultūras mantojuma pieejamība sabiedrībai digitālajā vidē un digitālā kultūras mantojuma saglabāšana ir viens no nozīmīgākajiem uzdevumiem kultūras jomā, kas definēts UNESCO, ES un Latvijas kultūras nozares attīstības plānošanas dokumentos. Ņemot vērā mūsdienu izmaiņas zināšanu veidošanas, uzkrāšanas, publicēšanas, meklēšanas un piekļuves tehnoloģijās un to, ka iespēja meklēt un saņemt informāciju ir viena no tiesībām, kas noteikta Apvienoto Nāciju Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā, ir būtiski nodrošināt, lai Latvijas kultūras mantojums pēc iespējas plašāk un brīvāk būtu pieejams globālajā tīmeklī. Pasaules informācijas sabiedrības samita⁴ principu deklarācijā, kā viens no būtiskākajiem informācijas sabiedrības principiem ir pieeja informācijai un zināšanām, norādot, ka jāstiprina bibliotēku, muzeju, arhīvu un citu kultūras institūciju kapacitāte, lai nodrošinātu kultūras mantojuma saglabāšanu un brīvu un vienlīdzīgu piekļuvi informācijai, kā arī lai saglabātu un stiprinātu kultūras identitāti un kultūras un valodu dažādību.

Kultūrpolitikas pamatnostādņēs „Radošā Latvija” 2014.–2020⁵ (turpmāk – pamatnostādnes) kā viens no būtiskākajiem kultūrpolitiku ietekmējošiem faktoriem ir minēta globalizācija un straujā tehnoloģiju attīstība, kas ienes būtiskas izmaiņas kultūras patēriņā un patērēšanas paradumos, piem., kultūras iepazīšana un patērēšana digitālā formātā, t.sk. digitālajiem medijiem izkonkurējot drukātos. Veidojas digitāli radītais kultūras mantojums, radot nepieciešamību pēc jaunas politikas šī mantojuma saglabāšanā un pieejamības nodrošināšanā. Informācijas pieejamība mūsdienu sabiedrībā paplašina piedāvājuma spektru individuālām izvēlēm un būtiski ietekmē indivīda identitāti. Jauno tehnoloģiju piedāvātās iespējas veicina kultūras daudzveidības iepazīšanu un radošumu kultūras patērētājos, kuri aizvien biežāk aktīvi iesaistās arī kultūras satura radīšanā. Interneta vidē veidojas pārnacionālas interešu kopienas, stiprinot ietekmi uz indivīda identitātes veidošanos. Nacionālo identitāti mūsdienu pasaulē spēcīgi ietekmē globālajā vidē dominējoši, pārnacionāli komerc kultūras zīmoli un produkti, apdraudot kultūras daudzveidības saglabāšanos un attīstību.

Viena no pamatnostādņēs identificētajām problēmām – nav nodrošināta kultūras pakalpojumu un produktu pilnvērtīga pieejamība virtuālajā telpā. Kultūras pakalpojumu pieejamība un daudzveidība ietekmē kultūras patēriņu. Sabiedrības kultūras patēriņa ieradumu maiņa izvirza jaunas prasības kultūras pakalpojumu saturam un formai, lai tie būtu konkurētspējīgi vidē, kurā aizvien lielāka nozīme ir pakalpojuma dizainam un tehnoloģijām, turklāt jāērķinās ar mērķauditorijas laika un uzmanības deficītu. Kultūras pakalpojumu jomā pieaug pieprasījums pēc digitālā satura. Līdz ar to nepieciešams veidot un radīt jaunus kultūras produktus un pakalpojumus, lai piesaistītu jaunas mērķauditorijas.

Viena no mērķauditorijām, kas iegūs no bezmaksas kultūras satura pieejamības, ir izglītības procesos iesaistītie – skolotāji un pasniedzēji, skolēni un studenti, kā arī ikviens sabiedrības pārstāvis, kas ieinteresēts mūžizglītībā un interešu izglītībā, tai skaitā novadpētniecībā un dzimtas vēstures izpētē. Otra nozīmīga mērķa grupa ir zinātnieki un pētnieki, kas aktivitātes rezultātā gūs plašāku piekļuvi nozīmīgiem primārajiem materiāliem, it īpaši vēstures jomā. Trešā mērķa grupa ir uzņēmēji, it īpaši radošo industriju pārstāvji, kas gūs iespēju iedvesmoties no pieejamā kultūras satura un licencēt tos izmantošanai jaunos darbos, t.sk. digitālajos resursos un aplikācijās, kā arī mācību līdzekļos.

⁴ Pasaules informācijas sabiedrības samits (*World Summit for Information Society*) ir starptautiska platforma valstu un starptautisko organizāciju dialogam par globālu sabiedrības attīstību pastāvīgos informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pilnveides un informācijas apjoma pieauguma apstākļos; vairāk informācijas – <http://www.unesco.lv/lv/zinasanu-sabiedriba/informacijas-sabiedriba/pasaules-informacijas-sabiedribas-samits/pasaules-informacijas-sabiedribas-samits-1/>.

⁵ Pieejamas: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40305688&mode=mk&date=2014-07-29>

3.2. Esošā situācija

Kultūras mantojuma digitalizācijas procesu dalībnieki ir LNB, KISC, LNA un NKMP, un citas kultūras nozares organizācijas, tai skaitā LNKC, muzeji, bibliotēkas, sabiedriskie mediji. Līdz šim digitalizācijas aktivitātes ir notikušas katras institūcijas ietvaros un nav tikušas savstarpēji koordinētas. Lai nodrošinātu procesu ilgtspēju un novērstu centienu dublēšanos, ir nepieciešams izveidot kopīgu un koordinētu sadarbības modeli šajā jomā.

LNB ir īstenojusi ERAF projektu “Digitālās bibliotēkas izveide – 2.kārta”, kura ietvaros digitalizētas 4 213 500 periodisko izdevumu un grāmatu lappuses, 3 000 tīmekļa vietnes un 600 000 bibliogrāfiskie ieraksti, izveidoti četri e-pakalpojumi šo materiālu pieejamībai un papildināta LNB digitalizācijas infrastruktūra, un projektu “Digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība”, kura ietvaros digitalizētas 3 000 kartes, kā arī izveidoti deviņi e-pakalpojumi, tai skaitā attīstīta digitālo objektu pārvaldības sistēma un vienotā digitalizēta satura meklēšanas sistēma.

KISC ir īstenojis ERAF projektu „Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma”, kurā restaurētas un digitalizētas deviņas spēlfilmas un deviņas animācijas filmas, projektu „Latvijas audiovizuālā satura pieejamības nodrošināšana e-vidē”, kurā digitalizēta 3 831 stunda LTV arhīva un 4 206 stundas LR fonotēkas materiālu, sadarbībā ar LNA īstenojusi projektu “Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes un ieviešanas 2.kārta”, kuras galvenais rezultāts ir sistēmas izstrāde un infrastruktūras iegāde, kas ļauj LNA īstenot digitalizācijas aktivitātes, kā arī saglabāt elektroniskos dokumentus, un projektu “Nacionālā muzeju krājuma kopkataloga (NMKK) pilnveidošana, 2.kārta”, kura ietvaros izveidota muzeju informācijas sistēma, kurā šobrīd aprakstīti 800 000 muzeju priekšmetu, no kuriem 300 000 ir pievienotas digitālās kopijas.

Kultūras mantojuma digitalizācija īstenota arī virknē citu projektu, kurus kultūras nozares institūcijas īstenojušas gan citu ārvalstu finansējuma programmu ietvaros, gan ar pašu iestāžu resursiem. Līdz šim kultūras mantojuma digitalizācija ir notikusi decentralizēti, projektu rezultātā izveidotas vairāk nekā 20 IKT sistēmas un ieviests liels skaits e-pakalpojumu digitālā satura piekļuvei un saņemšanai, kā arī digitālā satura saglabāšanai tiek izmantoti vairāki datu centri. Tāpēc digitālā satura ērtākai piekļuvei, jaunu auditoriju piesaistei un drošākai kultūras mantojuma saglabāšanai ilgtermiņā nepieciešami e-pakalpojumu un IKT sistēmu uzlabojumi, kā arī centralizētas atvērtas informācijas sistēmu platformas izveide. Šobrīd tie izstrādāts Nemateriālā kultūras mantojuma likums, kas paredz nemateriālā kultūras mantojuma saraksta izveidi, tāpēc nepieciešams savlaicīgi plānot un realizēt tā elektroniskas versijas izveidi ar mērķi padarīt vērtības plaši pieejamas sabiedrībai. Tāpat nepieciešams attīstīt digitāli radītā kultūras satura – Latvijas tīmekļa vietņu, e-publikāciju un jauno mediju mākslas digitālo objektu vākšanas un ilgtermiņa saglabāšanas iespējas un uzsākt organizētu kultūras norišu un nemateriālā kultūras mantojuma vērtību digitālu fiksēšanu. Digitalizācijas procesus iespējams padarīt efektīvākus, organizējot digitalizāciju centralizēti un lielos apjomos.

Līdz šim digitalizētais saturs padarīts pieejams, ņemot vērā normatīvo regulējumu autortiesību jomā, kas paredz ar autortiesībām aizsargātā materiāla – gan digitalizēto teksta materiālu un attēlu, gan audiovizuālā satura – pieejamību visās 800 Latvijas publiskajās bibliotēkās; daļai muzeju priekšmetu attēlu nodrošināta brīva piekļuve internetā saskaņā ar saņemto licenci no tiesību īpašniekiem; ar autortiesībām neaizsargātais saturs brīvi pieejams sabiedrībai internetā.

Digitalizācijas procesa četru galveno posmu esošās situācijas vērtējums:

1. Satura digitalizācija – Latvijas kultūras mantojums līdz šim digitalizēts atsevišķu projektu veidā atkarībā no kultūras iestādēm pieejamā finansējuma un pieejamās digitalizācijas kapacitātes. Īstenotie projekti ir bijuši decentralizēti un fragmentāri – nav izveidots vienots

digitālā satura reģistrs un vienotas vadlīnijas satura digitalizācijai un aprakstīšanai, kas potenciāli rada iespēju, ka viens un tas pats materiāls var tikt digitalizēts vairākas reizes. Neskatoties uz veikto apjomīgo digitalizāciju, atmiņas institūcijās un kultūras iestādēs joprojām glabājas liels apjoms Latvijas kultūras mantojuma materiālu analogā formātā, un daļai no tā pastāv augsts bojāejas risks. Lai to saglabātu nākamajām paaudzēm, nepieciešama mērķtiecīga digitalizācija, pirms tam nosakot skaidras prioritātes. Tā kā līdz šim ir veikti satura digitalizācijas projekti, iestādēs ir uzkrāta dažāda tipa materiālu digitalizācijas kompetence, kā arī ir pieejama digitalizācijas infrastruktūra, lai gan daļa infrastruktūras ir morāli un fiziski novecojusi.

2. Digitālā satura uzglabāšana un pārvaldība – digitālā satura apstrādei, saglabāšanai un pārvaldībai tiek izmantotas vairāk nekā 10 dažādas IKT sistēmas un vairāki datu centri. Šobrīd jau notiek ilgtermiņa saglabāšanas kompetences un infrastruktūras centralizēšana un to ir nepieciešams turpināt.
3. Digitālā satura pieejamības nodrošināšana un izplatīšana – digitālā kultūras mantojuma pieejamība tiek nodrošināta dažādos izplatīšanas kanālos, kas izveidoti dažādu projektu vai institūciju iniciatīvu ietvaros. Digitālā kultūras mantojuma satura izplatīšanas procesā būtisku lomu ieņem 26 sistēmas un 20 tīmekļa vietnes, kas vēsturiski ir izstrādātas, lai veiktu noteiktas funkcijas, piedāvātu e-pakalpojumus, nodrošinātu atsevišķu satura veidu izplatīšanu sabiedrībai. Esošajā situācijā vairākas sistēmas nodrošina līdzīgu funkcionalitāti. Ņemot vērā, ka līdz šim kultūras mantojuma digitalizācija, saglabāšana un satura izplatīšana nav uztverta kā vienots process, arī visu iesaistīto sistēmu optimāla sadarbība nav aktualizēta. Neskatoties uz esošajiem satura izplatīšanas risinājumiem, aizvien ir ierobežota pieejamība daļai digitālā kultūras satura, piemēram, liedzot brīvu piekļuvi šim saturam internetā vai nodrošinot, ka saturs ir pieejams tikai publiskajās bibliotēkās vai fiziski saturu glabājošajā iestādē.
4. Digitālā satura tālāk nodošana citiem kanāliem – daļa neaizsargātā digitālā kultūras mantojuma satura jau tiek nodota *Europeana*, tomēr katra iestāde to nodrošina individuāli. Nepieciešams attīstīt vienotu kanālu, kas ļautu nodrošināt vienotu datu nodošanu *Europeana*. Lielākā daļa digitālā satura pieejama 800 Latvijas publiskajās bibliotēkās, t.s. Gaismas tīklā. Nepieciešams turpināt aizsākto satura izplatīšanas iniciatīvu skolām, nodrošinot arvien plašāku kultūras mantojuma satura tālākizplatīšanu izglītības, attīstības, pētniecības un mūžizglītības mērķiem. Šobrīd digitalizētais saturs ierobežotā apjomā ir pieejams atkārtotai izmantošanai arī komerciāliem nolūkiem, taču jāattīsta centralizēta sistēma, kur privātā, nevalstiskā un pētnieciskā sektora pārstāvjiem būtu ērti licencējams aizsargātais saturs un vienkāršā veidā veicami norēķini ar tiesību īpašniekiem par satura izmantošanu. Papildus nepieciešams meklēt risinājumus, lai nodrošinātu komerciālā aprītē neesošo darbu digitālo kopiju izmantošanu, tādējādi atbalstot valsts un privātā sektora sadarbību.

3.3. Identificēto problēmu apraksts

Neskatoties uz paveikto, veiksmīgai kultūras mantojuma saglabāšanai un satura digitalizācijai nepieciešams risināt vairākas problēmas, kas identificētas Latvijas un ES plānošanas dokumentos un tiks risinātas šī projekta ietvaros. Tāpat veikta esošās situācijas sākotnējā izvērtēšana, kuras ietvaros ir apzināta līdz šim īstenoto projektu pieredze un iesaistīto iestāžu viedokļi.

Kā galvenās tiek identificētas šādas problēmas un izaicinājumi:

- Liels apjoms Latvijas kultūras mantojuma materiālu pastāv analogā formātā, līdz ar ko pastāv risks tiem neatgriezeniski izzust, ja netiks veikta savlaicīga digitalizācija un

ilgtermiņa saglabāšana. Līdz šim digitalizētais kultūras mantojuma saturs ir nepietiekams kritiskās masas sasniegšanai, kas nepieciešama, lai esošos un nākotnes satura izplatīšanas e-pakalpojumus un atkalizmantošanas risinājumus varētu uzskatīt par pilnīgiem un visaptverošiem;

- Nepietiekama uzmanība, plānojot un īstenojot Latvijas kultūras mantojuma digitalizāciju, pievērsta digitāli radītā satura sistemātiskai uzkrāšanai, nemateriālā kultūras mantojuma vērtību digitālai fiksēšanai, kā arī šī brīža kultūras norišu fiksēšanai un uzkrāšanai nākamajām paaudzēm;
- Latvijas kultūras mantojuma digitalizācija notiek decentralizēti atsevišķu iestāžu vai projektu ietvaros. Gan satura digitalizācijas, saglabāšanas un izplatīšanas procesi, gan standarti ir atšķirīgi – nav vienotas pieejas digitalizējamā satura plānošanā, digitālā satura saglabāšanā, pārvaldīšanā un izplatīšanā, kā rezultātā notiek funkciju un digitālā satura dublēšana, netiek efektīvi izmantota esošā digitalizācijas kompetence un infrastruktūra;
- Nav nodrošināta kultūras pakalpojumu un produktu pilnvērtīga pieejamība digitālajā vidē. Šobrīd pastāv daudzas digitālā kultūras satura izplatīšanas vietnes ar dažādiem sistēmu risinājumiem un atšķirīgu piekļuves politiku, līdz ar to ne viss digitālais kultūras saturs ir brīvi pieejams sabiedrībai, kā arī nav nodrošināta vienota meklēšana un piekļuve. Dažādās interneta vietnēs tiek piedāvāti dažādi e-pakalpojumi, kaut pēc būtības tie ir loģiski saistīti, un to saturs un funkcionalitāte pilnībā vai daļēji pārklājas;
- Autortiesību regulējums ierobežo gan satura digitalizāciju, gan digitālā satura pieejamību sabiedrībai, gan tā atkārtotu izmantošanu, vienlaikus respektējot tiesību īpašnieku likumīgās intereses;
- Ņemot vērā vienotas digitālā satura uzskaites un pārvaldības trūkumu valsts mērogā, digitālais kultūras mantojums netiek efektīvi izmantots kultūras, izglītības un pētniecības jomā, t.sk. digitālajās humanitārajās zinātnēs (*digital humanities*);
- Mūsdienu tehnoloģijām un sabiedrības pieprasījumam neatbilstošs kultūras iestāžu materiāli tehniskais nodrošinājums.

4. Projekta mērķi un sagaidāmie rezultāti

Projekta misija jeb virsuzdevums ir nodrošināt plašāku Latvijas kultūras mantojuma pieejamību sabiedrībai digitālajā vidē un ilgspējīgu tā saglabāšanu, īstenojot kultūras mantojuma digitalizāciju, pilnveidojot darbības procesus un attīstot centralizētu atvērto informācijas sistēmu platformu.

Projekta mērķi ir noteikti, ņemot vērā identificētās nozares problēmas un definētos digitālā kultūras mantojuma attīstības virzienus.

Projektam ir šādi mērķi:

- **M1.** Nodrošināt mērķtiecīgu un ilgspējīgu kultūras mantojuma digitalizāciju;
- **M2.** Nodrošināt digitālā kultūras mantojuma vienotu pārvaldību un ilgtermiņa saglabāšanu;
- **M3.** Nodrošināt pēc iespējas plašāku kultūras mantojuma pieejamību digitālajā vidē.

Projekta iznākuma rādītāji ir galvenais kritērijs, kas apstiprinās nosprausto mērķu sasniegšanu. Papildus katram mērķim ir noteikti arī to sasniegšanas rādītāji, kas ļauj papildus novērtēt, vai, īstenojot projekta aktivitātes, projekta mērķi ir sasniegti plānotajā apjomā.

MI. Nodrošināt mērķtiecīgu un ilgtspējīgu kultūras mantojuma digitalizāciju

Šī mērķa ietvaros tiks digitalizēts liels apjoms analogo kultūras mantojuma materiālu, saglabāti digitāli radītie materiāli, kā arī tiks veikta nemateriālā kultūras mantojuma vērtību un kultūras norišu digitāla fiksācija.

Mērķa sasniegšanai tiks īstenotas šādas aktivitātes:

1. Digitalizācijas procesa pilnveidošana un standartizēšana;
2. Latvijas kultūras mantojuma digitalizācija, digitāli radītā satura vākšana, nemateriālā kultūras mantojuma vērtību un kultūras norišu fiksēšana, t.sk. infrastruktūras iegāde.

Vēlamie rezultāti, sasniegšanas rādītāji

Projektā sākotnēji plānotie sasniedzamie digitalizācijas un norišu fiksēšanas rezultāti

Nr.	Rādītājs	Mērvienība	Indikatīvi sasniedzamā vērtība
MR1	Digitalizēti teksta dokumenti*	Lappuses	3 075 000
MR2	Digitalizēti attēli*	Vienības	117 500
MR3	Digitalizēti audio materiāli*	Minūtes	223 500
MR4	Digitalizēti video materiāli*	Minūtes	245 100
MR5	Digitalizēti kino materiāli*	Minūtes	38 400
MR6	Digitalizēti muzeju priekšmeti*	Vienības	70 000
MR7	Digitalizēti kultūras pieminekļi*	Vienības	10
MR8	Digitāli fiksētas kultūras norises*	Vienības	50
MR9	Digitāli fiksētas nemateriālā kultūras mantojuma vērtības*	Vienības	15

* jāņem vērā, ka projekta gaitā ir paredzēta digitalizācijas kritēriju un prioritāšu precizēšana, digitalizējamo materiālu detalizēta apsekošana un digitalizācijas darbu iepirkumi, kas var atstāt ietekmi uz plānotajiem digitalizācijas apjomiem.

Projekta sagatavošanas posmā, ņemot vērā UNESCO izstrādātos kritērijus kultūras mantojuma digitalizācijai, ir veikta kultūras un atmiņas institūciju krājumu priekšizpēte un atlase. Pēc sākotnējām aplēsēm prioritāri digitalizējamā satura apjomam nepieciešamais finansējums veido 11,2 miljonus eiro.

Ņemot vērā projektā pieejamo finansējumu satura digitalizācijai, no apzinātā digitalizējamā apjoma prioritāri iekļaušanai projektā tiks virzīts šāds saturs:

Satura veids	Mērvienība	Apjoms
Teksta dokumenti,	Lpp.	3 075 000

t.sk. laikraksti:	Lpp.	1 861 000
- Latvijas PSR reģionālā prese	Lpp.	773 000
- Latvijā izdotie citvalodu laikraksti	Lpp.	500 000
- citi preses izdevumi	Lpp.	588 000
t.sk. grāmatas:	Lpp.	609 000
- retās un vēsturiski nozīmīgās grāmatas	Lpp.	234 000
- uzziņu literatūra	Lpp.	186 000
- nozaru literatūra	Lpp.	189 000
t.sk. Latvijas komponistu notis	Lpp.	200 000
t.sk. valsts kultūras pieminekļu lietas	Lpp.	400 000
Attēli,	Vien.	117 500
t.sk. afišas	Vien.	2 000
t.sk. foto negatīvi	Vien.	78 500
t.sk. pergamenti	Vien.	2 000
t.sk. kultūras pieminekļu uzmērījumi	Vien.	18 000
t.sk. Dziesmu un deju svētku dokumenti	Vien.	12 000
t.sk. kartes:	Lpp.	5 000
- Latvijas topogrāfiskās kartes	Lpp.	4 900
- Latvijas retumu kartes	Lpp.	100
Audiovizuālais saturs,	Min.	507 021
t.sk. skaņu ieraksti:	Min.	223 500
- Latvijas Radio ieraksti	Min.	120 000
- kultūras darbinieku balss ieraksti	Min.	41 000
- mutvārdu vēstures ieraksti	Min.	30 000
- klasiskās mūzikas ieraksti	Min.	32 500
t.sk. video ieraksti:	Min.	245 100
- Latvijas Televīzijas ieraksti	Min.	78 000
- Latvijas dokumentālās filmas	Min.	4 200

- vēsturiskie valsts pārvaldes ieraksti	Min.	129 000
- citi video ieraksti	Min.	33 900
t.sk. kino filmas:	Min.	38 421
- kino hronikas	Min.	27 000
- Latvijas dokumentālās filmas	Min.	9 000
- Dokumentālie filmējumi uz nitrocelulozes lentēm	Min.	1 500
- pilnmetrāžas kino filmas, 15 vien. (ieskaitot digitālo restaurāciju)	Min.	921
Kultūras pieminekļu 3D digitalizācija	Vien.	10
Kultūras norišu fiksācija: profesionālie iestudējumi un pasākumi, kultūrizglītības spilgtākie notikumi, nemateriālā kultūras mantojuma vērtību fiksācija	Vien.	Tiks precizēts projekta gaitā

Satura digitalizācijai indikatīvi plānotais finansējums ir 4,02 miljoni eiro, kas ir 50% no projekta kopējā budžeta.

M2. Nodrošināt digitālā kultūras mantojuma vienotu pārvaldību un ilgtermiņa saglabāšanu

Mērķa ietvaros tiks pārskatīti un pilnveidoti digitālā kultūras satura ilgtermiņa saglabāšanas un pārvaldības procesi, ieviešot kompetenču centra modeli. Kompetenču centra ieviešanai tiks īstenota pārresoru sadarbības pieeja. Attīstot vienotu un integrētu satura pārvaldības un saglabāšanas sistēmu, Latvijas kultūras institūcijām būs radīta iespēja digitālā satura ilgtermiņa saglabāšanai un tā atkalizmantošanai.

Mērķa sasniegšanai tiks īstenotas šādas aktivitātes:

1. Digitālā satura pārvaldīšanas un saglabāšanas procesu pilnveidošana;
2. Digitalizācijas, saglabāšanas, pārvaldības un izplatīšanas kompetenču centra izveide un tā normatīvā regulējuma izstrāde;
3. IKT sistēmu pilnveidošana atbilstoši procesiem.

Vēlamie rezultāti, sasniegšanas rādītāji

Nr.	Rādītājs	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība
MR10	Digitalizētie materiāli pieejami vienotā platformā	%	50
MR11	Attīstīta vienota satura pārvaldīšanas un saglabāšanas sistēma	Skaitis	1
MR12	Izveidots Digitālā kultūras mantojuma kompetenču centrs	Skaitis	1

M3. Nodrošināt pēc iespējas plašāku digitālā kultūras mantojuma pieejamību

Mērķa ietvaros tiks pārskatīti un pilnveidoti satura izplatīšanas procesi un e-pakalpojumi, attīstot tos dažādām satura mērķauditorijām un izveidojot centralizētu un atvērtu informācijas sistēmu platformu. Tiks izstrādāta digitālā satura izplatīšanas stratēģija un pilnveidota e-pakalpojumu monitoringa sistēma (auditorijas, intereses, lietojamības parametri).

Mērķa sasniegšanai tiks īstenotas šādas aktivitātes:

1. Digitālā satura izplatīšanas procesu pilnveidošana;
2. Centralizētas atvērtas IS platformas 1. kārtas ieviešana, t.sk. nemateriālā kultūras mantojuma saraksta izveide un ieviešana, kā arī Valsts kultūras pieminekļu reģistra sistēmas pilnveide;
3. IKT sistēmu pilnveidošana atbilstoši procesiem;
4. Kultūras centru aprīkošana ar video satura izplatīšanas infrastruktūru;
5. Autortiesību pārvaldības un satura licencēšanas sistēmas izstrādes uzsākšana.

Vēlamie rezultāti, sasniegšanas rādītāji:

Nr.	Rādītājs	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība
MR13	Pilnveidoti/izveidoti digitālā satura izplatīšanas e-pakalpojumi*	Skaitis	3
MR14	Centralizēta atvērta IS platforma (1.kārta)	Skaitis	1
MR15	Autortiesību pārvaldības un satura licencēšanas sistēma (1.kārta)	Skaitis	1
MR16	Ar video satura izplatīšanas infrastruktūru aprīkoti kultūras centri	Skaitis	29

* projekta mērķis ir esošo e-pakalpojumu attīstīšana, iespēju robežās veicot konsolidāciju. E-pakalpojumu skaits var tikt precizēts pēc procesu izstrādes un IKT sistēmu arhitektūru izstrādes.

Projekta aktivitātes, iznākumi un sagaidāmie rezultāti ietekmēs arī Latvijas e-pārvaldes programmu kopējo mērķu sasniegšanu, t.sk. ERAF SAM 2.2.1. sasniegšanu, kas paredz nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu⁶:

Rādītājs	Mērvienība	Sākotnējā vērtība 2012.g.	Sasniedzamā vērtība 2019.g.	Sasniedzamā vērtība 2023.g.
Vidējais publiskā sektora informācijas atkalizmantošanas indekss	punkti (no maks. 700)	285	380	475

⁶ Ministru kabineta noteikumi Nr. 151, kas nosaka darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.2. pasākuma "Kultūras mantojuma digitalizācija" īstenošanu, paredz, ka šī pasākuma īstenošanai ir viens rezultatīvais rādītājs, kas jāsasniedz līdz 2023. gada 31. decembrim – vidējais publiskā sektora informācijas atkalizmantošanas indekss – 475.

Projektā tiks radīta vienota, centralizēta un atvērta informācijas sistēmu platforma, kurā tiks izstrādāts risinājums satura atkalizmantošanai. Digitālais saturs tiks standartizēts, lai tas būtu standartizēti nododams un izmantojams informācijas atkalizmantošanas risinājumos – vienots informācijas reģistrs, standartizēti failu formāti, standartizēti satura apraksti. Projekta ietvaros tiks nodrošināts, ka bez maksas, publiski un neierobežotā veidā atkalizmantošanai būs pieejamas kultūras informācijas datu kopas (pārsvārā digitālo objektu metadati), no kurām vismaz viena ietvers saistītos datus. Vienlaikus tiks risināts, lai informācijas atkalizmantošanas noteikumi ir pēc iespējas skaidri un saprotami.

Projekta gaitā tiks izveidota kultūras mantojuma digitalizācijas procesu un e-pakalpojumu sasnieguma rādītāju (KPI) un rezultātu mērījumu un monitoringa sistēma.

5. Risinājumu un darbības apraksts

Lai sasniegtu projekta plānotos mērķus, ir paredzēts īstenot šādas projekta aktivitātes:

1. Kompetenču centra un to darbību regulējošās normatīvās bāzes izstrāde;
2. Digitalizācijas procesu pilnveidošana un standartizēšana;
3. Digitālā satura pārvaldības un saglabāšanas procesu un sistēmu pilnveidošana;
4. Digitālā satura izplatīšanas procesu un sistēmu pilnveidošana;
5. Kultūras centru aprīkošana ar video satura izplatīšanas infrastruktūru;
6. Latvijas kultūras mantojuma digitalizācija un norišu fiksēšana;
7. Autortiesību jautājumu risināšana un satura licencēšanas sistēmas izstrāde.

5.1. Kompetenču centra modeļa izveide un ieviešana

Risinājuma apraksts

Projekta ietvaros tiks veikta Digitālā kultūras mantojuma kompetenču centra darbības modeļa izstrāde digitālā kultūras mantojuma kompetenču nodrošināšanai, stiprināšanai un attīstīšanai. Digitālā kultūras mantojuma kompetenču centram ir šādi mērķi:

1. veidot, attīstīt un pārvaldīt digitālā kultūras mantojuma kompetences atbilstoši labākajai starptautiskajai praksei, lai veicinātu digitālā kultūras mantojuma uzkrāšanu, saglabāšanu un pieejamību sabiedrībai;
2. veidot un uzturēt vienotu ietvaru, tai skaitā procesus un vadlīnijas, kultūras mantojuma digitalizācijas, digitālā kultūras mantojuma satura pārvaldības, saglabāšanas un izplatīšanas jomās;
3. piedalīties kultūras mantojuma digitalizācijas politikas veidošanā.

:

1. .

Risinājuma ieviešanas sasaiste ar projekta mērķiem

Kompetenču centra izveide veicina visu projekta mērķu sasniegšanu un nodrošina rezultātu ilgtspēju:

1. Projekta mērķu sasniegšanai projektā jādefinē vadošās digitālā kultūras mantojuma jomas kompetences un šo kompetenču pārvaldnieki, kas visas jomas ietvaros būtu atbildīgi par Latvijas kultūras mantojuma digitalizācijas, pārvaldības, saglabāšanas un izplatīšanas procesiem, āpēc kompetenču centra modeļa izstrāde un vienošanās starp digitālā kultūras mantojuma jomas vadošajām iestādēm par kompetenču pārvaldību ir viena no pirmajām projekta aktivitātēm.

2. Kompetenču centra izveide veicinās digitālā kultūras mantojuma dažādu procesu mērķtiecīgu pārvaldību un ilgtspēju, radot pievienoto vērtību kultūrvides un uzņēmējdarbības attīstībai. Tas tiks sasniegts iestādēm savstarpēji vienojoties par sadarbību digitālā kultūras mantojuma jomā, kas tiek dēvēta par Digitālā kultūras mantojuma kompetenču centru, un nostiprinot kompetenču centra lomu un atbildību ar normatīvu regulējumu..

Risinājuma ieviešanai paredzētās darbības:

Risinājuma ieviešanai paredzēts veikt šādas darbības:

1. Kultūras mantojuma digitalizācijas, digitāli radītā mantojuma vākšanas, nemateriālā kultūras mantojuma vērtību un kultūras norišu fiksēšanas digitālā formā procesu analīze (iesaistītās puses, to mērķi, personāls un to kompetences, finansēšanas modelis, funkcijas, pienākumi un atbildības, darbības virzieni, darba procedūras, izmantotās tehnoloģijas u.c.);
2. Augsta līmeņa alternatīvu risinājumu izstrāde un saskaņošana, balstoties uz esošās situācijas analīzi, veicot problēmu un trūkumu apkopojumu;
3. Kompetenču centra darbības modeļa izstrāde, kas ietver:
 - a. Kompetenču centra darbības mērķi, to darbības stratēģiju, funkcijas, pakalpojumus un pārvaldības pieeju;
 - b. Kompetenču centra un kultūras nozares iestāžu un citu nozaru un iesaistīto pušu mijiedarbību/sadarbību;
 - c. Kompetenču centra darbības modeļi (pienākumu matrica, nepieciešamās kompetences, nepieciešamie cilvēkresursi u.c.);
 - d. Darbībai nepieciešamo tehnoloģisko nodrošinājumu;
 - e. Kompetenču centra finansēšanas modeļi;
 - f. Kompetenču centra darbībai nepieciešamo dokumentāciju (procesu apraksts, nolikums u.c.);
 - g. Rekomendācijas kompetenču centra darbībai nepieciešamo tiesību aktu izveidei.
4. Kompetenču centra darbības modeļa saskaņošanu ar iesaistītām pusēm un tā ieviešanas autoruzraudzību.

5.2. Digitalizācijas procesa pilnveidošana un standartizēšana

Risinājuma apraksts

Šobrīd digitālo datņu veidošanai, kultūras mantojuma vienību aprakstīšanai un datņu saglabāšanai dažādās kultūras nozarēs izmanto atšķirīgas vadlīnijas, standartus un IS, kā rezultātā ir apgrūtināta visa digitālā kultūras satura kopīga pārvaldība un izmantošana. Ir izveidotas vairākas rokasgrāmatas jeb pamācības objektu digitalizācijā un aprakstīšanā. Piemēram, LNB ir izveidojusi „Ciparotāja rokasgrāmatu”, kas ir informatīvs materiāls par kvalitatīvu digitālo reprodukciju veidošanas pamatprincipiem – skenēšanu, arhīvdatņu un lietojumdatņu izgatavošanu, datu organizāciju un objektu aprakstīšanu. KISC ir izstrādājis vadlīnijas darbam ar NMKK sistēmu, kurā iekļauti arī pamatprincipi objektu aprakstīšanai. LNA un KISC kopīgi ir izstrādājuši vadlīnijas dokumentu digitalizācijai valsts arhīvos, kas ir saistošas tikai LNA.

Lai nodrošinātu mērķtiecīgu un ilgtspējīgu kultūras mantojuma digitalizāciju un vienotu tā izplatīšanu, ir nepieciešama digitalizācijas procesu standartizēšana – nepieciešams salāgot un

paplašināt esošās vadlīnijas uz jomām, kuras tās šobrīd neaptver, piemēram, kultūras pieminekļu informācijas digitalizāciju, nemateriālā kultūras mantojuma vērtību un kultūras norišu digitālu fiksēšanu. Lai ieviestu standartizētus objektu digitalizācijas un aprakstīšanas risinājumus, nepieciešams izstrādāt normatīvo regulējumu, kas reglamentēs veidu, kādā kultūras nozares iestādēm jāveic digitalizācija un ilgtermiņa saglabāšana.

Vienlaikus ir nepieciešams uzlabot projektā iesaistīto iestāžu esošos IKT risinājumus, kuros tiek veikta digitālo objektu aprakstīšana un saglabāšana, lai tie atbilstu vienotajām vadlīnijām. Iestādēm, kurās nav IKT risinājumu, nepieciešams tādus iegādāties vai izstrādāt. Lai nodrošinātu vienotu pieeju, iesaistītajās sistēmās ir nepieciešams iestrādāt lietotājam ērtas instrukcijas un e-apmācības.

Risinājuma ieviešanas sasaiste ar projekta mērķiem

Digitalizācijas procesu standartizēšana un pilnveidošana veicina visu projekta mērķu sasniegšanu:

1. Tiks nodrošināta mērķtiecīga un ilgtspējīga kultūras mantojuma digitalizācija un atvieglota tā ilgtermiņa saglabāšana, jo visas iesaistītās personas un sistēmas izmantos vienotas vadlīnijas;
2. Aprakstot digitālo kultūras mantojumu saskaņā ar vienotām vadlīnijām, tiks paaugstināta satura atkalizmantošanas iespēja un atvieglota potenciālo risinājumu attīstība, kas balstīta uz datu atkalizmantošanu.

Risinājuma ieviešanai paredzētās darbības

Risinājuma ieviešanai paredzēts veikt šādas darbības:

1. Esošās digitalizācijas pieredzes izpēte, digitalizējamo materiālu tehniskā apsekošana un saraksta izveide;
2. Satura digitalizācijā izmantojamo IKT risinājumu (DOM, NMKK, VVAIS, filmas.lv, diva.lv u.c.) novērtēšana un nepieciešamo uzlabojumu apkopošana;
3. Latvijas tīmekļa rasmošanas IS pilnveides tehniskās specifikācijas izstrāde un izstrādes autoruzraudzība.
4. Latvijas tīmekļa rasmošanas IS izstrāde un lietotāju apmācība.
5. Esošo IKT risinājumu pilnveidošana;
6. Kultūras mantojuma digitalizācijas, digitāli radītā kultūras mantojuma vākšanas, norišu fiksēšanas digitālā formā un satura ilglaicīgās saglabāšanas darbu vadlīniju izstrāde;
7. Kultūras mantojuma materiālu (video, audio, kino, papīrs, priekšmeti, u.c.) digitalizācijas darbu specifikāciju izstrāde, t.sk. formāti, prasības, procesi, drošība, prasības uzglabāšanai un izplatīšanai, izpildes rezultātu akceptēšanas kritēriji un metodika;
8. Digitālā kultūras mantojuma objektu un materiālu metadatu un darbu kvalitātes novērtēšanas plāna izstrāde.

5.3. Digitālā satura pārvaldīšanas un saglabāšanas procesu un sistēmu pilnveidošana

Risinājuma apraksts

Aktivitātes ietvaros tiks izstrādāta digitālā kultūras mantojuma satura un datņu pārvaldības arhitektūra, izveidots vienots digitālā kultūras mantojuma satura uzskaites reģistrs un uzsākta iesaistīto sistēmu pilnveidošana, nodrošinot digitalizācijā iesaistīto sistēmu integritāti. Tāpat

tiks uzsākta datu masīva papildināšana un datņu migrācija, uzsākta metadatu atbilstības nodrošināšanas 1.kārta un DOM sistēmas satura pārvaldības funkcionalitāšu uzlabošana.

Risinājuma ieviešanas sasaiste ar projekta mērķiem

Digitālā satura pārvaldības un ilgtermiņa saglabāšanas procesu pilnveidošana tiešā veidā atbalsta un veicina projekta otrā un trešā mērķa sasniegšanu:

1. Aktivitātes ietvaros tiks pilnveidoti digitālā satura pārvaldīšanas un saglabāšanas procesi, nodrošinot to efektivitātes uzlabošanu visas nozares ietvaros, balstoties uz projektā izstrādāto kompetenču centra arhitektūru;
2. Aktivitātes ietvaros tiks pilnveidots digitālā kultūras mantojuma satura pārvaldības un ilgtermiņa saglabāšanas IKT risinājums DOM un iegādāta datu uzglabāšanas infrastruktūra, kas paātrinās piekļuvi digitālajam saturam centralizētā atvērta IS platformā. Aktivitātes ietvaros tiks veikta arī jau digitalizētā satura datņu transformācija, lai nodrošinātu tās plašāku pieejamību.

Risinājuma ieviešanai paredzētās darbības

Risinājuma ieviešanai paredzēts veikt šādas darbības:

1. Digitālā satura saglabāšanas un pārvaldības IKT sistēmas arhitektūras izstrāde;
2. DOM satura pārvaldības funkcionalitāšu uzlabojumu specifikācijas izstrāde;
3. Digitālā kultūras mantojuma IKT risinājumu uzlabojumu izstrāde datu nodošanai DOM;
4. Digitālā kultūras mantojuma satura uzglabāšanai nepieciešamā datu masīva iegāde un uzstādīšana;
5. Līdz šim digitalizētā satura datņu transformācija atbilstoši jaunizstrādātajiem vienotajiem standartiem;
6. DOM satura pārvaldības un saglabāšanas funkcionalitāšu uzlabojumu izstrāde, t.sk. DOM tehnisko specifikāciju izstrāde un ieviešanas autoruzraudzība.

5.4. Digitālā satura izplatīšanas procesu un sistēmu pilnveidošana

Risinājuma apraksts

Aktivitātes ietvaros tiks veikta digitālā kultūras mantojuma satura izplatīšanas attīstības iespēju izpēte (mērķauditorijas, satura pieprasījums un lietošanas paradumi) centralizētas atvērta IS platformas izveidei un tiks uzsākta centralizētas atvērta IS platformas 1. kārtas izstrāde.

Lai veicinātu digitālā kultūras mantojuma satura aktīvu izmantošanu, projektā tiks īstenoti sabiedrības informēšanas pasākumi par centralizētu satura izplatīšanas platformu, tajā pieejamo saturu un e-pakalpojumiem. Projekta ietvaros tiks izstrādātas digitalizācijas vadlīnijas un digitālā kultūras mantojuma satura izplatīšanas stratēģija būs daļa no tām, izdalot dažādas satura lietošanas mērķa grupas, tai skaitā, komersantus, izglītības sektora darbiniekus, u.c. Mērķgrupu vajadzību un pieprasījuma noteikšanai tiks rīkotas aptaujas, kas ļaus noskaidrot ne tikai pieprasījumu pēc konkrētiem satura veidiem, bet arī mērķgrupu satura meklēšanas un informācijas lietošanas ikdienas paradumus. Satura lietošanas paradumu apzināšana veicinās digitālā kultūras mantojuma materiālu izplatīšanu un centralizētās izplatīšanas sistēmas lietošanas efektivitāti. Digitālā satura izmantošana tiks analizēta izmantojot arī dažādas statistikas metodes, kā piemēram Google Analytics.

Balstoties uz iepriekšējo pieredzi, kā nozīmīgākās lietotāju grupas var izdalīt sekojošas nozares - izglītības nozare, kultūras nozare un zinātnes nozare. Satura lietotāji var tikt iedalīti grupās arī pēc to funkcionālām, sociālām un emocionālām vajadzībām, kā piemēram, kultūras mantojuma profesionāļi (publisko bibliotēku darbinieki, kultūras nozares speciālisti), satura kolekciju veidotāji (izglītības darbinieki, valsts un pašvaldību iestādes, NVO, kultūras centri, kultūras un mediju jomu komersanti), digitālā satura gala lietotāji (studenti, skolotāji, zinātnieki, žurnālisti, u.c.).

Lai gan digitālā kultūras mantojuma satura izplatīšanas stratēģija tiks izstrādāta projekta realizācijas laikā, jau šobrīd varam minēt šādas sabiedrības informēšanas aktivitātes digitālā kultūras mantojuma satura lietošanas veicināšanai – apmācības un prezentācijas Latvijas publisko, skolu, u.c. bibliotēku darbiniekiem un muzeju darbiniekiem par Latvijas digitālās bibliotēkas piedāvātajām iespējām un saturu sadarbībā ar LNB Kompetenču attīstības centru, apmācības un prezentācijas akadēmisko aprindu institūcijās – pētniecības un zinātnisko institūtu, augstskolas darbiniekiem, prezentācijas dažādām komersantu apvienībām, un darbs ar kultūras un radošo industriju uzņēmumiem un individuāliem pārstāvjiem vai centriem, kā piemēram, jauno mediju kultūras centru RIXC, apvienību FOLD un Rīgas IT Demo centrs.

Mūsdienās ir būtiski nodrošināt, lai cilvēki prastu pilnvērtīgi un atbildīgi izmantot jauno mediju piedāvātās iespējas un vienlaikus nezaudētu tradicionālas lasīšanas un tekstu izpētes prasmes. Būtiski, lai efektīvas informācijas izmantošanas paradumus jaunā paaudze pilnvērtīgi apgūtu jau skolā, līdz ar to nepieciešams pastāvīgi aktualizēt pieeju informācijpratības mācīšanai, lai neveidotos plaisa starp informācijas meklēšanas un lasīšanas paradumiem, kādus bērni sāk veidot jau sākot ar pirmsskolas vecumu, un akadēmisku informācijas meklēšanu, kas tiek mācīta studentiem. Kā norāda pētnieki, informācijas prasmju apguve skolas vecumā ir efektīvāka, ja tiek īstenota nevis kā atsevišķas informācijas meklēšanas apmācības un lekcijas, bet tiek organiski integrēta mācību priekšmetu apgūvē. Tādējādi LNB turpinās izstrādāt informācijpratības un mediju pedagogijas izglītības programmas, iekļaujot tajās digitalizēto saturu, kuru mērķauditorija ir ne vien skolēni paši, bet arī skolotāji un skolu bibliotekāri, kas savas zināšanas nodod tālāk skolēniem.

Kombinējot neformālās un informālās izglītības formas, LNB ikdienu apmāca bibliotēkas apmeklētājus meklēt, atrast un izgūt informāciju no dažādiem drukātiem un elektroniskiem informācijas avotiem, kā arī analizēt un izmantot atrasto informāciju mācībām, pašizglītībai un pētnieciskam darbam, kur kā būtisks informācijas resurss ir izdalāma Latvijas digitālā bibliotēka un tās digitālais saturs.

Minētās apmācību un informatīvās aktivitātes tiks īstenotas, izmantojot projekta īstenotāja un sadarbības partneru resursus, savukārt attiecībā uz tādām e-iespējām, kas skar sabiedrību visplašākajā izpratnē, tiks izmantota VARAM E-pārvaldes integrētās informatīvās kampaņas «Valsts ir internetā» vienotā identitāte.

Projekta ietvaros tiks apkopota gan Europeana, gan citu valstu statistika par to, kāds Latvijas digitālais kultūras mantojuma saturs vai citu valstu piegādātais saturs par Latviju ir pieprasīts Eiropā un pasaulē. Projekta gaitā tiks veiktas sarunas ar Izglītības un zinātnes ministrijas darbiniekiem un profesionālajām skolotāju apvienībām, lai apzinātu to, kāds digitālā kultūras mantojuma saturs ir nepieciešams dažādu izglītības programmu apguvei, kā arī tiks veiktas sarunas ar kultūras iestāžu pārstāvjiem, lai apkopotu informāciju par digitālā kultūras mantojuma satura pieprasījumu pašvaldībās. Jau šobrīd LNB ir pozitīva sadarbības pieredze ar vēstures skolotāju profesionālo asociāciju un apgādu “Lielvārds” kopīga digitālā satura mērķtiecīgai atlasei atbilstoši formālās izglītības programmu saturam un tēmām. Darbs šādā virzienā tiks turpināts, lai sniegtu atbalstu formālo skolu un augstskolu izglītības programmu apgūvē.

Centralizētajā satura izplatīšanas platformā būs pieejami unikāli digitālie objekti, un paralēli IS funkcionalitātes jautājumiem satura meklēšanas un izguves attīstīšanai, projektā tiks veidotas arī satura kolekcijas. Saistībā ar Latvijas simtgadi, tiks izstrādātas starpinstitucionālas nacionāli nozīmīgas digitālās kolekcijas “Dziesmu un deju svētki” un “Rainis un Aspazija”.

Ņemot vērā, ka centralizētas, atvērtas IS platformas izstrāde ir sarežģīts un laikietilpīgs uzdevums, kas ietver gan esošo sistēmu novērtējumu, attīstības scenāriju attīstīšanu, vienotas arhitektūras izstrādi, saskarņu attīstīšanu, datu papildināšanu un migrāciju uz vienoto sistēmu, projekta 2. kārtā turpināsies darbi pie IKT sistēmu specifikāciju izstrādes un realizācijas.

Risinājuma ieviešanas sasaiste ar projekta mērķiem

Centralizētas atvērtas IS platformas izstrāde ir projekta pamata risinājums un nodrošina projekta mērķu sasniegšanu, kas vērsti uz kultūras mantojuma satura izplatīšanu un atkalizmantošanu:

1. Aktivitātes ietvaros paredzēts izstrādāt modernu digitālā kultūras mantojuma satura izplatīšanas risinājumu, kas ir būtiska aktivitāte pēc iespējas plašāka digitālā kultūras mantojuma pieejamības nodrošināšanai un projekta mērķu īstenošanai.
2. Aktivitātes mērķis ir apvienot šobrīd sadrumstalotos digitālā kultūras mantojuma izplatīšanas kanālus un pilnveidot digitālā kultūras mantojuma satura izplatīšanas un atkalizmantošanas procesus, kas ir būtiska sadaļa no attiecināmo procesu attīstības.

Risinājuma ieviešanai paredzētās darbības

Risinājuma ieviešanai paredzēts veikt šādas darbības:

1. Esošo satura izplatīšanas kanālu un IKT sistēmu novērtēšana;
2. Centralizētas un atvērtas IS platformas arhitektūras un specifikāciju izstrāde;
3. NKMP IS un Nemateriālā kultūras mantojuma IS tehnisko specifikāciju izstrāde un izstrādes autoruzraudzība;
4. NKMP un Nemateriālā kultūras mantojuma IS izstrāde, lietotāju apmācība;
5. Digitālo kolekciju “Latvijas Dziesmu un deju svētki” un “Rainis un Aspazija” attīstība;
6. Centralizētas un atvērtas IS platformas ieviešanas 1.kārtas īstenošana;
7. Sabiedrības informēšanas pasākumu īstenošana, t.sk. darbs ar konkrētām mērķauditorijām un klientu atbalsts publisko datu un to pieejamības kvalitātes nodrošināšanai.

5.5. Kultūras centru aprīkošana ar video satura izplatīšanas infrastruktūru

Risinājuma apraksts

Aktivitātes ietvaros Latvijas kultūras centri tiks aprīkoti ar infrastruktūru, kas nodrošinās audiovizuālā kultūras mantojuma satura (kino filmas, TV arhīva materiāli, digitālā formā fiksētās kultūras norises) izplatīšanu augstas izšķirtspējas kvalitātē Latvijas reģionu iedzīvotājiem.

Risinājuma ieviešanas sasaiste ar projekta mērķiem

Kultūras centru aprīkošana ar audiovizuālā satura izplatīšanas infrastruktūru nodrošinās projekta mērķu izpildi šādā veidā:

1. Aktivitāte radīs būtisku pievienoto vērtību reģionu kultūrvides attīstībai, jo ne tikai nodrošinās dažādu kultūras pasākumu pieejamību reģionos, bet arī veicinās kultūras

pasākumu organizēšanu, cilvēku pulcēšanos un kopīgu kultūras baudīšanu. Tas veicinās digitālā kultūras satura izmantošanu izglītībā. Aktivitātei ir loma mērķtiecīgā un ilgtspējīgā kultūras mantojuma digitalizācijā, t.sk. kultūras norišu digitālā fiksēšanā, jo tiks radīts satura izplatīšanas kanāls, kas veicinās digitalizēto norišu atkārtotu izmantošanu;

2. Aktivitātes īstenošana veicinās plašu digitālā kultūras mantojuma satura pieejamību Latvijas reģionos. Kultūras centru aprīkošana ar audiovizuālā satura izplatīšanas infrastruktūru radīs satura izplatīšanas kanālu kultūras vērtību izplatībai. Šādā veidā tiks sasniegta arī sabiedrība, kas nelieto internetu.

Risinājuma ieviešanai paredzētās darbības

Risinājuma ieviešanai paredzēts veikt šādas darbības:

1. Izstrādāt audiovizuālā satura izplatīšanas kultūras centros biznesa arhitektūru un infrastruktūras iegādes tehnisko specifikāciju;
2. Veikt audiovizuālā satura izplatīšanas infrastruktūras iegādi un uzstādīšanu kultūras centros;
3. Kultūras centru infrastruktūras integrācija satura izplatīšanas platformu un lietotāju apmācības.

5.6. Latvijas kultūras mantojuma digitalizācija un norišu fiksēšana

Risinājuma apraksts

Aktivitātes ietvaros tiks veikta kultūras mantojuma objektu mērķtiecīga un ilgtspējīga digitalizācija, radot iespējami augstu pievienoto vērtību Latvijas sabiedrības attīstībai, t.sk. kultūras jaunradei, izglītības nozares un uzņēmējdarbības attīstībai. Izvērtējot ekonomisko lietderīgumu, atsevišķām kultūras iestādēm tiks atjaunota vai izveidota digitalizācijas infrastruktūra. Plānots tālāk attīstīt digitāli radītā kultūras satura vākšanu.

“Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģijas 2014.–2020.gadam” 3.rīcības virziena “Digitālā kultūras mantojuma ilglaicīgas saglabāšanas nodrošināšana” 1.mērķa “Veikt kultūras un atmiņas institūciju uzkrātā kultūras mantojuma digitalizāciju” īstenošanai noteiktā 1.2.1. aktivitāte paredz izstrādāt nacionālo kultūras un atmiņas institūciju krājumu digitalizācijas prioritāšu plānu. Plāna izstrādē ir iesaistītas vairākas kultūras un atmiņas institūcijas un atbildīgā iestāde ir Digitālā kultūras mantojuma padome (KM izveidota padome). Balstoties uz “Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģijā 2014.–2020.gadam” noteiktā un Digitālās kultūras mantojuma padomes apstiprināto kultūras un atmiņas institūciju krājumu digitalizācijas prioritāšu plānu, tiks veikta projektā digitalizējamā kultūras mantojuma satura atlase.

Kultūras mantojuma objektu prioretizēšanai un atlasei tiks lietoti trīs galvenie kritēriji: a) materiāla fiziskā stāvokļa kritiskums (var iet bojā); b) pēc materiāla ir liels sabiedrības pieprasījums; c) materiāla kultūrvēsturiskais nozīmīgums. Kā vēl viens atlases kritērijs var tikt minēts materiāla autortiesību statuss un tas, vai materiāls ir brīvi pieejams, respektīvi, tam ir beidzies autortiesību aizsardzības termiņš jeb tam ir piešķirts bāreņdarba statuss.

Risinājuma ieviešanas sasaiste ar projekta mērķiem

Šī aktivitāte ir pamata risinājums pirmā projekta mērķa sasniegšanai, bet risinājuma ieviešana atbalsta arī otrā un trešā mērķa sasniegšanu:

1. Aktivitātes ietvaros tiks nodrošināta iespēja gan veikt mērķtiecīgu un ilgtspējīgu kultūras mantojuma satura digitalizāciju, gan digitāli radītā kultūras satura saglabāšanu un kultūras norišu digitālu fiksēšanu;
2. Aktivitātes ietvaros tiks ne tikai digitalizēts kultūras mantojums, bet arī uzlabota līdz šim digitalizētā kultūras mantojuma satura kvalitāte, lai tā atbilstu projekta ietvaros pilnveidotajām satura digitalizācijas vadlīnijām, kas uzlabos līdz šim digitalizētā kultūras mantojuma pieejamību un atkalizmantošanu.

Risinājuma ieviešanai paredzētās darbības

Risinājuma ieviešanai paredzēts veikt šādas darbības:

1. Veikt kultūras mantojuma satura sagatavošanu digitalizācijai (atlase, restaurācija, metadatu sagatavošana);
2. Īstenot satura digitalizāciju;
3. Veikt kultūras norišu digitālu fiksēšanu un digitāli radītā satura vākšanu;
4. Izstrādāt digitalizācijas un digitalizācijas infrastruktūras iegādes specifikācijas;
5. Veikt muzeju priekšmetu satura digitalizācijas infrastruktūras iegādi;
6. Veikt papīra satura digitalizācijas infrastruktūras iegādi.

5.7. Autortiesību jautājumu risināšana un satura licencēšanas sistēmas izstrāde

Risinājuma apraksts

Aktivitātes ietvaros tiks uzsākta autortiesību jautājumu risināšana, lai padarītu pēc iespējas plašāk pieejamu ar autortiesībām aizsargāto saturu, kā arī tiks uzsākta autortiesību pārvaldības un satura licencēšanas sistēmas izstrāde.

Risinājuma ieviešanas sasaiste ar projekta mērķiem

Aktivitātes īstenošana ir svarīga gan kultūras mantojuma digitalizācijai, gan izplatīšanai, tāpēc atbalsta divu projekta mērķu sasniegšanu:

1. Lai padarītu plaši pieejamu lielāku digitālā kultūras mantojuma satura īpatsvaru, nepieciešams noteikt visa digitalizētā satura autortiesību statusu, tiesību īpašniekus un atlīdzības apjomu par darbu izmantošanu, ja tāda ir piemērojama.
2. Lai mērķtiecīgi un ilgtspējīgi digitalizētu Latvijas kultūras mantojumu, ir būtiska darbu autortiesību statusa noteikšana pirms tā digitalizācijas, lai prioritizētu saturu, kas vai nu nav aizsargāts ar autortiesībām, vai kuram ir iespējams viegli iegūt atļauju, vēlams bezatlīdzības, tā plašai pieejamībai un atkalizmantošanai.

Risinājuma ieviešanai paredzētās darbības

Risinājuma ieviešanai paredzēts veikt šādas darbības:

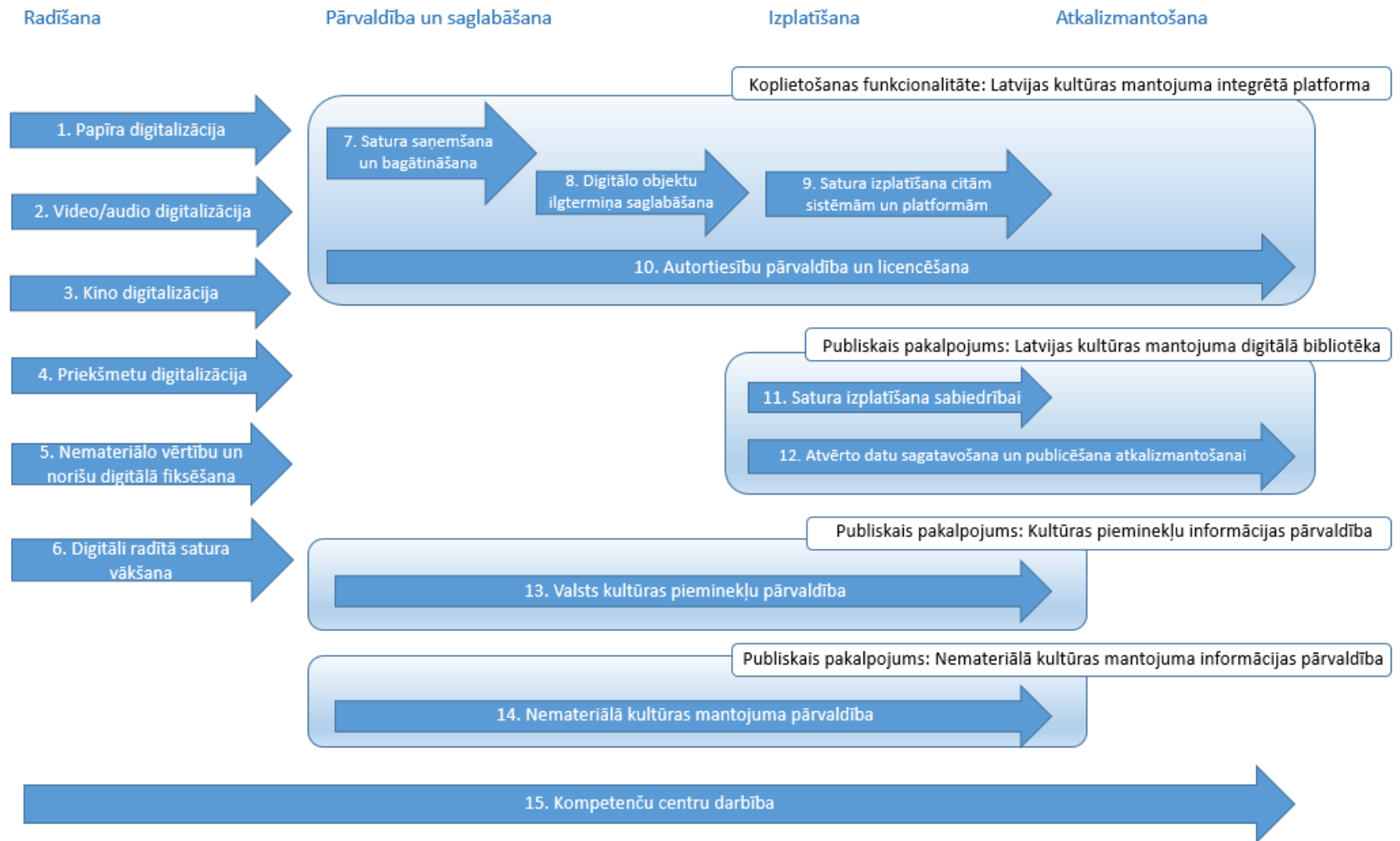
1. Veikt digitalizēto un digitalizējamo darbu izpēti ar mērķi, ja iespējams, noskaidrot to tiesību īpašniekus un iegūt licences to izplatīšanai un atkalizmantošanai digitālā kultūras mantojuma platformā;
2. Veikt autortiesību jautājumu izpēti un izstrādāt autortiesību pārvaldības un satura licencēšanas sistēmas tehnisko specifikāciju, veikt sistēmas izstrādes autoruzraudzību;
3. Izstrādāt autortiesību pārvaldības un satura licencēšanas IKT sistēmu.

6. Projekta īstenošanas pieeja

6.1. Publiskās pārvaldes procesi, pakalpojumi un to normatīvais regulējums

Atbilstoši projekta virsmērķim un mērķiem tiks pilnveidoti/izveidoti 15 procesi, kas ir satura radīšanas, ilgtermiņa saglabāšanas un pārvaldības, izplatīšanas un atkalizmantošanas procesi.

Attēls Nr.1. Procesu un pakalpojumu loģiskā shēma

Projektā tiks attīstīti šādi procesi:

Nr.	Procesa nosaukums	Skaidrojums
1	Papīra materiālu digitalizācija	Analogo papīra materiālu atlase, sagatavošana digitalizācijai un digitalizācija.
2	Video/audio satura digitalizācija	Analogo video un audio materiālu atlase, sagatavošana digitalizācijai un digitalizācija.
3	Kino satura digitalizācija	Analogo kino materiālu atlase, sagatavošana digitalizācijai un digitalizācija.
4	Priekšmetu digitalizācija	Analogo muzeju priekšmetu un arhitektūras pieminekļu atlase, sagatavošana digitalizācijai, digitalizācija, t.sk. 3D uzmērījumi.
5	Nemateriālo kultūras vērtību un norišu digitālā fiksēšana	Nemateriālo kultūras vērtību (amati, tradīcijas u.c.) un jaunrades norišu (opera, koncerti, performances u.c.) digitālā fiksēšana (audio, video u.c.), digitālo objektu aprakstīšana.
6	Digitāli radītā satura vākšana	Interneta satura vākšana jeb rasmošana, e-publikāciju, jauno mediju mākslas objektu (web, u.c.), programmatūru (spēles u.c.) savākšana.
7	Satura saņemšana no citām institūcijām un bagātināšana	Digitālā satura saņemšana DOM sistēmā, vienota Latvijas digitālā kultūras mantojuma saraksta uzturēšana un pārvaldība, kā arī saņemtā satura bagātināšana, veidojot digitālās kolekcijas vai pievienojot papildu datus.
8	Digitālo objektu ilgtermiņa saglabāšana	Digitālo objektu ilgtermiņa saglabāšanas pārvaldība, kas ietver loģisku un fizisku digitālo objektu saglabāšanu (sistēmās, serveros, datu centros) un aizsardzību.
9	Satura izplatīšana citām sistēmām un platformām	Satura izplatīšana projekta partneriem, kultūras iestādēm, kultūras centriem, bibliotēku tīklā, <i>Europeana</i> tīklā.
10	Autortiesību pārvaldība un licencēšana	Digitālā kultūras mantojuma objektu autortiesību pārvaldība, licencēšanas un maksājumu pārvaldība.
11	Satura izplatīšana sabiedrībai	Satura izplatīšana sabiedrībai, nodrošinot brīvu, bezmaksas piekļuvi internetā ar vai bez lietotāju autorizācijas.
12	Atvērto kultūras mantojuma datu izplatīšana atkalizmantošanai	Process aptver atvērto kultūras mantojuma datu pakalpojumu vadību un pārvaldību, ietverot tirgus monitoringu un mērķtiecīgu atvērto datu pakalpojumu radīšanu.
13	Valsts kultūras pieminekļu pārvaldība	Digitālo un publiski pieejamo valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu uzskaites informācijas pārvaldība (vēsturiskās fotogrāfijas, apraksti, ēku uzmērījumi, pētījumi, utt.) un objektu statusa pārvaldība.
14	Nemateriālā kultūras mantojuma pārvaldība	Nemateriālā kultūras mantojuma vērtību (tradicionālā amatniecība, tradīcijas, paražas, spēles mākslas, mutvārdu tradīcijas, u.c.) saraksta pārvaldība, kas ietver gan saraksta izveidi, gan regulāru tā papildināšanu un uzturēšanu, t.sk. meistarų portfolio pārvaldību, informācijas uzkrāšanu (vērtību saglabāšanas plānus, foto un video materiālus, u.c.).

15	Kompetenču centra darbība	Kompetenču centra darbība kā process aptver digitālā kultūras mantojuma nozares stratēģisko un taktisko darbības plānošanu, nozares procesu un resursu pārvaldību un atbalstu dalībniekiem, metodoloģijas izstrādi (vadlīnijas, standarti u.c.), kompetenču veidošanu un izplatīšanu (semināri, mācības), kā arī digitalizācijas pakalpojumu vadību.
----	---------------------------	--

Projekta gaitā saskaņoti ar plānoto procesu pilnveidi tiks attīstīti četri pakalpojumi:

Nr.	Pakalpojuma nosaukums	Veids	Apraksts	Saistītie procesi
1	Latvijas kultūras mantojuma integrētā platforma	Koplietošanas funkcionalitāte	<p>Koplietošanas funkcionalitāte digitālā kultūras mantojuma pārvaldībai un saglabāšanai, satura izplatīšanai citām sistēmām un platformām.</p> <p>Pakalpojums balstīts uz esošo kultūras jomas IS (DOM, VVAIS, NMKK, filmas.lv, diva.lv) integrāciju.</p> <p>1.kārtas projekta ietvaros plānots (1) izveidot pakalpojuma kopējo arhitektūru un (2) veikt datu integrāciju starp kultūras jomas pamatsistēmām filmas.lv, diva.lv un DOM ar mērķi nodrošināt, ka digitālie objekti tiek ievietoti vienotā digitālo objektu reģistrā.</p>	<p>Satura saņemšana no citām institūcijām un bagātināšana (7);</p> <p>Digitālo objektu ilgtermiņa saglabāšana (8);</p> <p>Satura izplatīšana citām sistēmām un platformām (9);</p> <p>Autortiesību pārvaldība un licencēšana (10).</p>
2	Latvijas kultūras mantojuma digitālā bibliotēka	Publiskais pakalpojums	<p>Nodrošina jebkuram interesentam vienotu piekļuvi Latvijas digitālajam kultūras mantojumam tīmeklī.</p> <p>Pakalpojums balstīts uz LNB un citu kultūras un atmiņas institūciju krājumā esošiem digitālajiem resursiem.</p> <p>Piekļuve tiks nodrošināta atbilstoši autortiesību regulējumam.</p>	<p>Satura izplatīšana sabiedrībai (11);</p> <p>Atvērto kultūras mantojuma datu izplatīšana atkalizmantošanai (12).</p>

			<p>Pakalpojums nodrošina atvērto datu publicēšanu atkalizmantošanai.</p> <p>1.kārtas projektā plānots (1) veikt Satura izplatīšanas sistēmas biznesa procesu analīzi un arhitektūras plānošanu, (2) izveidot Vispārējiem latviešu Dziesmu un Deju svētkiem veltītu kolekciju un (3) izveidot Rainim un Aspazijai veltītu saistīto datu kolekciju.</p>	
3	Kultūras pieminekļu informācijas pārvaldība	Publiskais pakalpojums	<p>Pakalpojums nodrošina piekļuvi digitālo un publiski pieejamo valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu uzskaites informācijai (vēsturiskās fotogrāfijas, apraksti, ēku uzņēmumi, pētījumi, utt.) un objektu statusa pārvaldībai pieminekļu īpašniekiem, NKMP darbiniekiem un ikvienam interesantam. Informācijas piekļuves līmenis tiks nodrošināts atšķirīgi dažādām mērķgrupām.</p> <p>1.kārtas projektā plānots plānots (1) veikt paklpojuma plānošanu un sistēmas prasību specifikācijas izstrādi, (2) izstrādāt sistēmas 1.kārtas funkcionalitāti (pieminekļu reģistra pilnveide, vienota datu modeļa izstrādi, pieminekļu uzskaites informācijas digitālā kataloga izveide, sistēmas lietotāju ar dažādām piekļuves tiesībām pārvaldības izveide u.c.).</p>	Valsts kultūras pieminekļu pārvaldība (13).

4	Nemateriālā kultūras mantojuma informācijas pārvaldība	Publiskais pakalpojums	Pakalpojums nodrošina sabiedrībai piekļuvi nemateriālā kultūras mantojuma vērtību (tradicionālā amatniecība, tradīcijas, paražas, spēles mākslas, mutvārdu tradīcijas, u.c.) sarakstam, tā pārvaldību un informācijas uzkrāšanu.	Nemateriālā kultūras mantojuma pārvaldība (14).
---	--	------------------------	--	---

Minētie pakalpojumi veido un iekļaujas centralizētajā, atvērta IS platformā, un to darbības nodrošināšanai tiks gan papildinātas jau esošās IS, gan izstrādātas jaunas IS:

- Latvijas kultūras mantojuma integrētā pārvaldības un saglabāšanas platforma tiks veidota, attīstot Latvijas Nacionālās bibliotēkas DOM sistēmu, papildinot to ar iespēju saņemt datus no citu kultūras un atmiņas iestāžu IS. Papildus tiks izveidots Autortiesību reģistrs, kurā paredzēto funkcionalitāti šobrīd nenodrošina neviena no kultūras un atmiņas iestādēs izmantotajām IS;
- Latvijas kultūras mantojuma digitālā bibliotēka būs jauns satura izplatīšanas risinājums. Neviena no kultūras iestādēs izmantotajām IS nedod vienotu piekļuvi visu kultūras un atmiņas institūciju digitālajiem resursiem;
- Kultūras pieminekļu informācijas pārvaldība būs jauns publiskais e-pakalpojums, jo NKMP rīcībā šobrīd nav IS, kas nodrošinātu visu nepieciešamo funkcionalitāti;
- Nemateriālā kultūras mantojuma informācijas pārvaldība būs jauns publiskais e-pakalpojums, jo LNKC rīcībā šobrīd nav IS, kas nodrošinātu visu nepieciešamo funkcionalitāti.

Projekta sākuma posmā tiks veikta esošo IS izpēte, izmantojamo metadatu shēmu un mērķauditoriju izpēte. Balstoties uz esošo kultūras un IKT nozares pieredzi, un ņemot vērā mērķauditoriju vajadzību izpētes rezultātus, tiks definēta Latvijas digitālā kultūras mantojuma satura uzglabāšanas, pārvaldīšanas un izplatīšanas IS arhitektūra, attīstot centralizētu, atvērta IS platformu. Lai izslēgtu IS funkcionalitātes dublēšanas un tādejādi novērstu dubultās finansēšanas risku, IS arhitektūras izstrādes gaitā tiks ņemta vērā esošo IS uzturēšanas izmaksu un jauno IS izstrādes izmaksu efektivitāte.

6.2. Dati

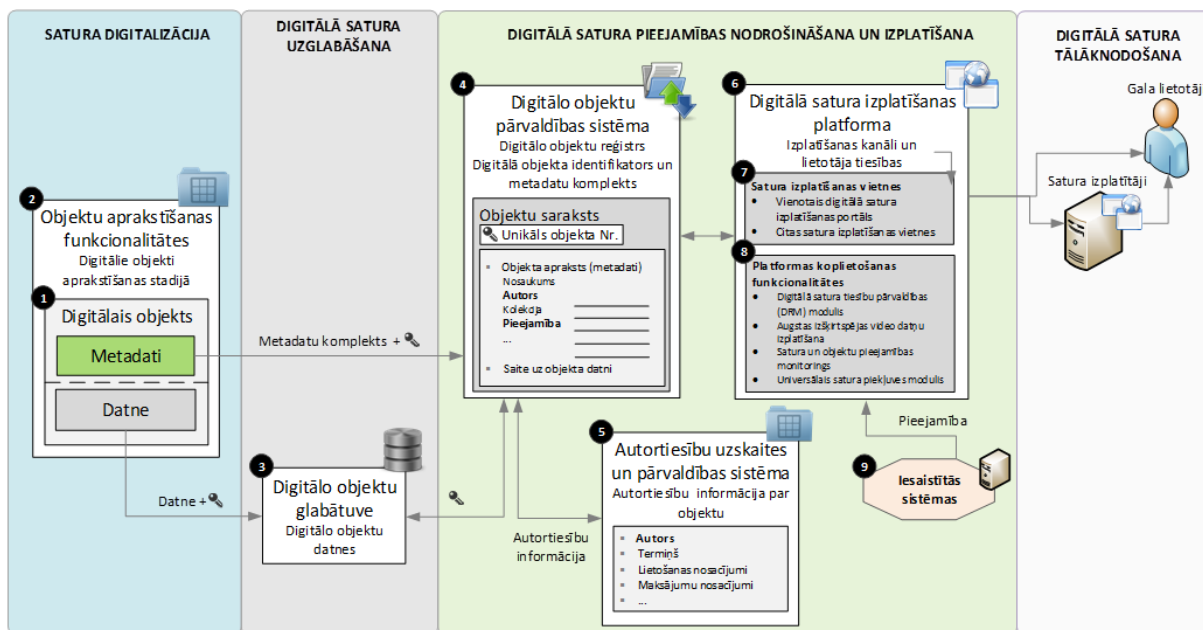
Projektā tiks nodrošināta vienota digitālā kultūras mantojuma plānošana, pārvaldība un augstas pakāpes informācijas aizsardzība tās saglabāšanai.

Digitalizācijas procesa pamatā ir digitālais objekts, kas sastāv no datnēm (failiem), kas tiek radīti digitalizācijas procesā vai ir digitāli radīti objekti, un metadatiem, kas sniedz informāciju par digitālo objektu. Projektā tiks attīstīta metadatu aprakstīšanas shēma vienotai projektā digitalizēto materiālu aprakstīšanai, kā arī šī pati shēma tiks attiecināta uz jau esošajiem digitālajiem kultūras mantojuma objektiem, tādejādi nodrošinot kultūras mantojuma satura saglabāšanu, pārvaldību un izplatīšanu vienotā, centralizētā platformā.

Digitālā objekta metadati tiks veidoti esošajās objektu aprakstīšanas sistēmās (DOM, VVAIS, NMKK, filmas.lv, diva.lv) pēc iespējami vienotiem principiem, saglabājot nozarēm raksturīgās

metadatu veidošanas shēmas. Lai nodrošinātu kopēju digitālā kultūras mantojuma objektu unikālu identificēšanu un uzskaiti, kopēju meklēšanu, un realizētu kopēju datu piegādi *Europeana* sistēmai, tiks nodrošināta starpinstitucionāla datu kopa, kas atbilst EDM datu shēmai⁷ un OAIS etalonmodelī ietvertajiem principiem⁸.

Attēls Nr.2. Kultūras mantojuma centralizētas atvērta informācijas sistēmu platformas augsta līmeņa informācijas arhitektūra

Veidojamajā autortiesību uzskaites un licencēšanas sistēmā tiks apkopota autortiesību un blakustiesību informācija par digitālajiem objektiem. Lai nodrošinātu atsevišķu digitālo objektu pārvaldības sistēmu savstarpēju sadarbību un informācijas atpazīšanu, tiks izmantoti LNB un LNA veidotie autorību reģistri.

Tiks veikta atvērto datu kopu sagatavošana un publicēšana, t.sk. tādu atvērto saistīto datu kopu (*linked data*), kas pamatā satur tikai digitālo objektu metadatus. Paredzēts publicēt 10 atvērto datu kopas un saistītās datu pakalpes, no kurām deviņas kopas – EDM vai CSV formātā (Grāmatas, Periodika, Kartes, Attēli, Audio un video, Priekšmeti, Raiņa un Aspazijas kolekcija, Dziesmu un deju svētku kolekcija un Latviešu komponistu notis) un viena - XML formātā (Tezauri).

Vismaz viena no atvērto datu kopām (Raiņa un Aspazijas kolekcija) saturēs saistītos datus.

Atvērtie dati tiks publicēti, ievērojot “Data on the Web Best Practices”⁹ iekļautās rekomendācijas. Tie būs dažādos, mašīnlasāmos (XML, RDF, CSV) formātos ar pastāvīgiem individuālus objektus identificējošiem URI, un būs iespējama to masveida lejupielāde.

⁷ The Europeana Data Model

<http://pro.europeana.eu/share-your-data/data-guidelines/provide-data-edm>

⁸ A Metadata Framework to Support the Preservation of Digital Objects

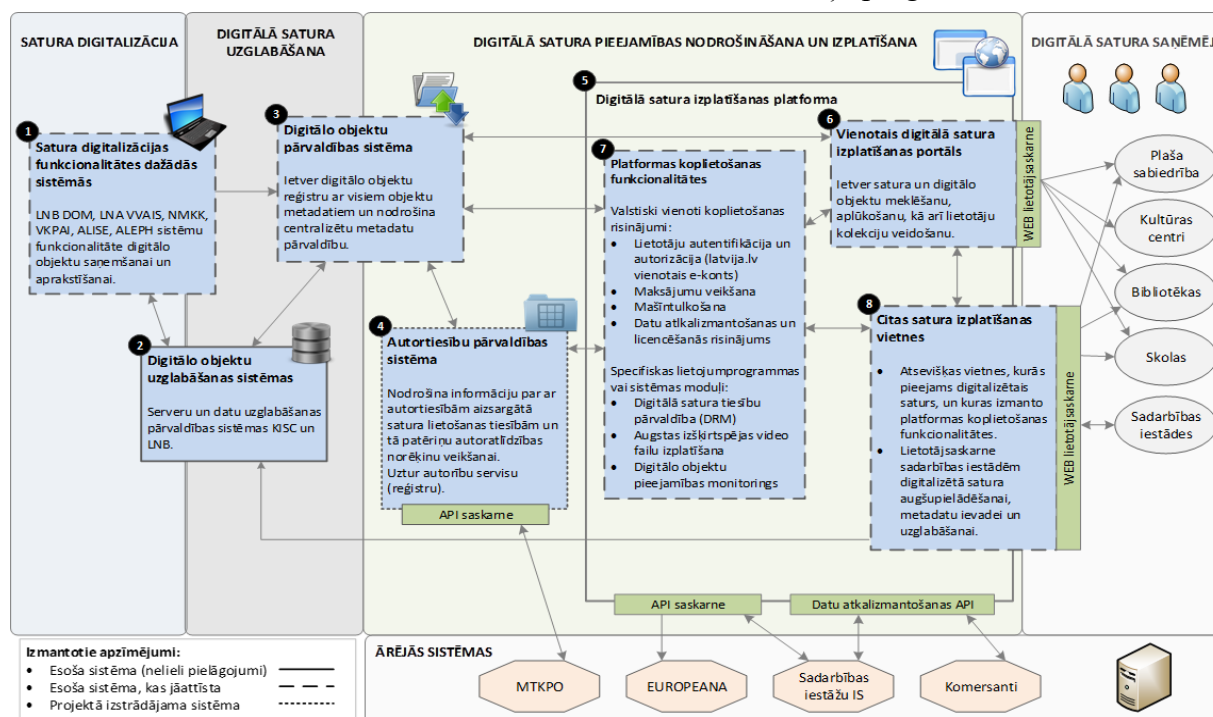
http://www.oclc.org/research/projects/pmwg/pm_framework.pdf

⁹ Data on the Web Best Practices <https://www.w3.org/TR/dwbp/>

6.3. Programmatūra

Projekta ietvaros tiks izveidota vienota IS arhitektūra digitālo objektu saglabāšanai, pārvaldībai un izplatīšanai, vienota programmatūras infrastruktūra, kurai jānodrošina pilnveidotie kultūras digitalizācijas procesi un pakalpojumi. Tiks izstrādāti papildinājumi institūciju esošajās IS (DOM, filmas.lv un diva.lv) ar mērķi radīt vienotu risinājumu digitalizācijas plānošanai un pārvaldībai, kā arī tiks uzlaboti satura izplatīšanas risinājumi ar ērtu saskarni, vienkāršotu datu ievades procesu, daudzveidīgām satura meklēšanas iespējām un plašām satura atkalizmantošanas iespējām. Integrējot esošās sistēmas un izstrādājot jaunās, netiks pieļauta sistēmu funkcionalitātes, investīciju un uzturēšanas izmaksu dublēšanās.

Attēls Nr.3. Kultūras mantojuma centralizētas atvērta informācijas sistēmu platformas augsta līmeņa programmatūras arhitektūra

Lai nodrošinātu pilnvērtīgu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu reģistra informācijas pieejamību, t.sk. piekļuvi būtiskām kultūrvēsturiskajām liecībām – fotogrāfijām, vēsturiskajiem pieminekļu uzmērījumiem un jaunveidojamiem 3D uzmērījumiem, tiks izveidota mūsdienu tehnoloģijām atbilstoša reģistra sistēma, t.sk. kultūras pieminekļu uzskaites informācijas digitālais katalogs, kas kā jauns sabiedrībai pieejams e-pakalpojums tiks publicēts tīmekļa vietnē *mantojums.lv*. Projektā paredzēts veikt situācijas izpēti, biznesa procesu un prasību analīzi, un izstrādāt sistēmas 1. kārtu.

Viena no LNB funkcijām digitālajā laikmetā ir vākt un saglabāt Latvijas kultūrvēsturiski nozīmīgās tīmekļa vietnes, padarot to saturu pieejamu arī pēc daudziem gadiem. Projektā paredzēts būtiski uzlabot esošo tīmekļa rasmošanas¹⁰ sistēmu, ieviešot jaunas tehnoloģijas, kas nodrošinātu plašāku tīmekļa aptvērumu, vienkāršāku un elastīgāku pārvaldību.

¹⁰ Tīmekļa vietņu satura automatizēta vākšana, vadoties pēc vietnes adreses (no angļu val. *harvesting* – ražas novākšana).

Lai nodrošinātu pilnvērtīgu atbalstu Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma vērtību saraksta izveidei, regulārai papildināšanai, uzturēšanai un piekļuvei, tiks izveidota pārvaldības sistēma un tīmekļa vietne, sniedzot jaunu e-pakalpojumu sabiedrībai.

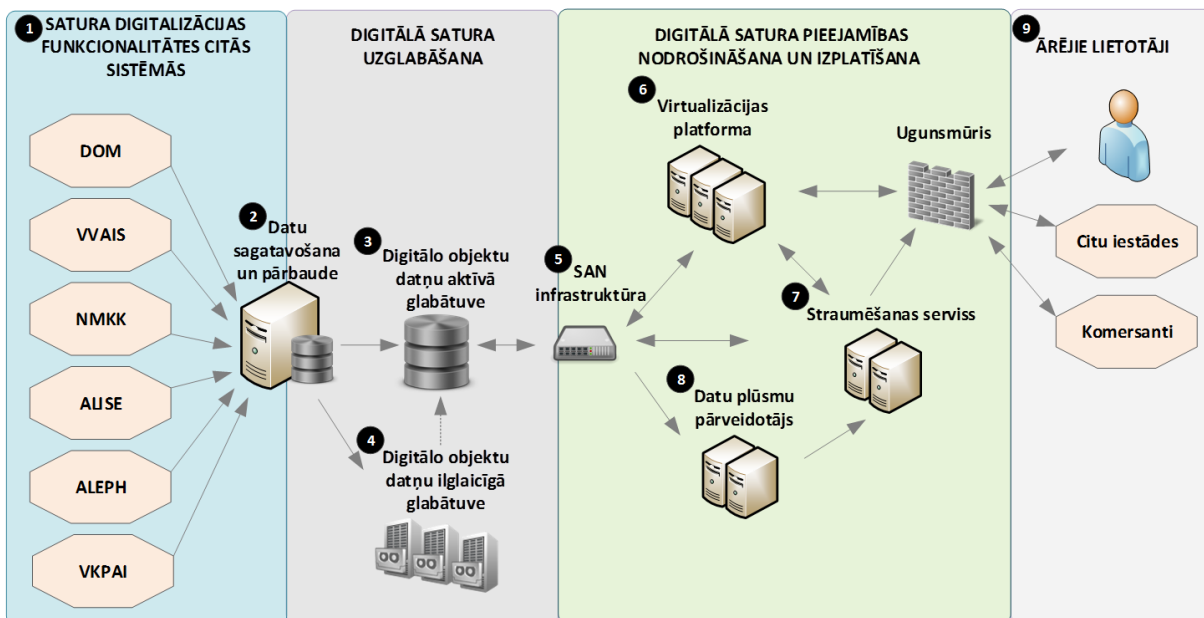
Veidojamā Autortiesību un licencēšanas sistēma nodrošinās informāciju par kultūras mantojuma digitālo objektu lietošanas tiesībām un tā patēriņu autoratlīdzības norēķinu veidošanai. Sistēma uzturēs autorību servisu (reģistru), kura mērķis ir nodrošināt unificētu personu, organizāciju, vietu un citu kontrolētu vērtību apraksta formu izmantošanu digitālo objektu autortiesību aprakstīšanai dažādās sistēmās un veiks digitālā kultūras mantojuma objektu autortiesību uzskaiti tādā detalizācijā, kas nodrošina ar autortiesībām aizsargātā satura izplatīšanu digitālā satura izplatīšanas platformā. Projektā paredzēts veikt situācijas izpēti, biznesa procesu un prasību analīzi, un izstrādāt sistēmas 1. kārtu.

Plānota būtisko arhitektūras elementu (BAE) izmantošana projekta ietvaros papildinātajiem un izveidotajiem pakalpojumiem, t.sk. pilnveidotajiem e-pakalpojumiem tiks nodrošināta to uzskaites informācija. Projekta ietvaros tiks nodrošināta informācijas sniegšana VIRSIS par pilnveidotajām sistēmām. Izstrādājot Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu reģistra sistēmu, tiks veikta esošo satura izplatīšanas kanālu novērtēšana, t.sk. iegultās kontroles izmantošana ģeotelpiskajiem datiem. Par BAE attīstību tiks organizēta darba grupa un tiks sniegts nepieciešamais tehniskais atbalsts sadarbības attīstības procesam.

6.4. Infrastruktūra

Projekta ietvaros tiks izveidota vienota IKT platforma satura uzglabāšanai, pārvaldībai un izplatīšanai. Tiks izstrādāta nākotnes IKT platformas arhitektūra, kuras realizācijai tiks izmantotas iestāžu esošās sistēmas un resursi, tos centralizējot līdzīgu funkciju izpildei.

Attēls Nr.4. Kultūras mantojuma centralizētas atvērtas informācijas sistēmu platformas augsta līmeņa tehniskā arhitektūra

Visu digitalizētā satura digitālo objektu datņu glabāšana tiks veikta vairākos esošos datu centros, kas aprīkoti ar augstas veiktspējas un augstas pieejamības datu glabātuvēm. Digitālo objektu datņu kopijas ilglaicīgai saglabāšanai tiks novietotas uz magnētiskajām lentēm. Projekta ietvaros datu glabātuves tiks paplašinātas vajadzīgajā apjomā.

Lai nodrošinātu augstas izšķirtspējas video satura izrādīšanu Latvijas reģionu iedzīvotājiem, projekta ietvaros tiks izstrādāta augstas izšķirtspējas video satura izplatīšanas biznesa arhitektūra un reģionālie kultūras centri tiks aprīkoti ar atbilstošu infrastruktūru.

Digitalizācijas procesu nepārtrauktības nodrošināšanai LNB un KISC infrastruktūra tiks papildināta ar jaunu digitalizācijas, datu uzglabāšanas un izplatīšanas infrastruktūru. Projektā veiktie ieguldījumi jaunu IS un infrastruktūras izveidei nedublēs iepriekšējā periodā veiktos ieguldījumus; esošās IS tiks integrētas vai papildinātas atbilstoši projekta mērķiem un, lai veicinātu digitālā satura labāku pieejamību, tiks veikta esošo digitālo objektu metadatu papildināšana atbilstoši projektā attīstītajai metadatu shēmai.

6.5. Mijiedarbība ar pašvaldībām

Ņemot vērā 2.2.1.2. pasākuma mērķi – kultūras satura digitalizācija un tā publiskas pieejamības nodrošināšana, projektā paredzēta kultūras centru aprīkošana ar video satura izplatīšanas infrastruktūru **21** Latvijas reģionālās nozīmes attīstības centra pašvaldībā (Aizkraukle, Alūksne, Balvi, Bauska, Cēsis, Dobeles, Gulbene, Krāslava, Kuldīga, Limbaži, Līvāni, Ludza, Madona, Ogre, Preiļi, Saldus, Sigulda, Smiltene, Talsi, Tukums un Valka) un **astotnās** nacionālās nozīmes attīstības centru jeb republikas pilsētu pašvaldībās (Daugavpils, Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Liepāja, Rēzekne, Valmiera, Ventspils). Indikatīvais finansējuma apjoms, kuru plānots novirzīt kultūras centru aprīkošanai ar video satura izplatīšanas infrastruktūru, ir 17% no kopējā projekta finansējuma apjoma. Šādas aktivitātes īstenošana veicinās kultūrvēsturiskā mantojuma un mūsdienās radītā un fiksētā kultūras mantojuma pieejamību sabiedrībai pēc iespējas plašākā apjomā.

Digitālā kultūras mantojuma satura izplatīšana tieši attīstības centru pašvaldībās nodrošinātu maksimāli plašas auditorijas sasniegšanu un digitālā kultūras mantojuma satura pieejamības veicināšanu, jo šajās teritorijās ir resursu (t.sk. cilvēkresursu), sociālo un ekonomisko aktivitāšu koncentrācija un tās veicina apkārtējās teritorijas, t.sk. novadu pašvaldību attīstību. Attiecīgi mazāka mēroga administratīvajās vienībās/pašvaldībās būtu potenciāli nepietiekamais pieprasījums un pakalpojuma nodrošināšanai piemērotu institūciju (kultūras centru) trūkums, kas pazeminātu pakalpojuma sniegšanas efektivitāti un radītu risku, ka no ieguldītajiem līdzekļiem netiek gūta maksimāla atdeve. Ne mazāk būtisks faktors pakalpojumu nodrošināšanai attīstības centru kultūras centros ir tas, ka kultūras institūcijas (bibliotēkas, kinoteātri, utt.) arvien biežāk veic sev netradicionālas funkcijas, kas veidojas no sabiedrības pieprasījuma un nepieciešamības piesaistīt jaunas mērķauditorijas. Veicot komunikācijas, sociālās līdzdalības, radošo interešu attīstības veicināšanas funkcijas, šīs institūcijas veidojas par nozīmīgiem e-pakalpojumu pieejamības, sabiedriskās un radošās dzīves centriem. Interneta translāciju pakalpojumi veicinātu kultūras pakalpojumu un produktu pilnvērtīgu pieejamību virtuālajā telpā, palielinot digitāli pieejamo kultūras saturu kopumā. Tādējādi papildus 2.2.1.2. pasākuma mērķa sasniegšanai Latvija gan sekotu Eiropas rekomendācijām par kultūras satura digitalizāciju un tā pieejamības nodrošināšanu, gan ar inovatīviem tehniskiem risinājumiem veicinātu dažāda veida kultūras satura pieejamību visā Latvijā. Būtiski, ka augstas kvalitātes digitālā satura izrādīšanas iespējas Latvijā, atšķirībā no citām ES valstīm, ārpus Rīgas pieejamas vien nedaudzās pilsētās.

7. Projekta ieguldījums SAM rezultātu rādītājos un projekta sociālekonomiskā lietderība

7.1. Ieguldījums SAM rezultāta rādītāju sasniegšanā

Projekts sniegs ieguldījumu darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” specifiskā atbalsta mērķa Nr.2.2.1. “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” sasniegšanai, kā rezultātā tiks nodrošināta:

- Vienota Latvijas kultūras mantojuma digitalizācijas jomas procesu pārinstitutionu līmeņa pārvaldība, īstenojot kompetenču centra modeli;
- Jauna digitālā satura radīšana, digitalizējot līdz šim nedigitalizētus Latvijas kultūras mantojuma materiālus, fiksējot aktuālas kultūras norises, kā arī uzlabojot esošā digitālā kultūras mantojuma satura izmantojamību;
- Esošo IKT risinājumu pilnveide vai jaunu IKT risinājumu izstrāde kultūras mantojuma satura digitalizācijai, digitālo objektu pārvaldībai, digitālā satura izplatīšanai un atkalizmantošanai;
- Latvijas digitālā kultūras mantojuma pieejamība Latvijas kultūras, mediju, izglītības un zinātnes nozaru resursos, *Europeana* un citos starptautiskos kultūras resursos;
- Atjaunota morāli un fiziski novecojusī digitalizācijas infrastruktūra, kā arī iegādāta jauna infrastruktūra digitālā kultūras mantojuma saglabāšanai un kultūras satura resursu plašākas pieejamības nodrošināšanai.

Projekta iznākuma rādītāji

Īstenojot projekta aktivitātes, kopumā ir plānots sasniegt šādus projekta iznākuma rādītājus:

	Iznākuma rādītājs	Mērvienība	Starpvērtība (2 gadi pēc projekta sākuma)	Sasniedzamā vērtība projekta beigās
IR1	Pilnveidoti darbības procesi ¹¹	Skaits	5	15
IR2	Latvijas kultūras mantojuma integrētā platforma (1.kārta)	Skaits	0	1

7.2. Sociālekonomiskais indikatīvais lietderīgums

Turpinot veikt kultūras mantojuma digitalizāciju, palielināsies sociālekonomiskais lietderīgums vairākām sabiedrības grupām un veidosies papildu finanšu ietaupījums valsts budžetā.

Paplašinot sabiedrības iespējas iepazīties ar kultūras mantojumu digitālā veidā, **turpinās samazināties klientu apkalpošanas laiks saistībā ar materiālu (grāmatu, lietu u.c.) izsniegšanu klientiem.** Kā liecina *Europeana* ietvaros veiktie pētījumi¹², digitālais saturs piesaista lielāko interesentu skaitu tiešsaistes pieejamības dēļ. 2015.gadā kopējais informācijas pieprasījumu skaits LNB sasniedza 200 000.

¹¹ Pilnveidots darbības process – izmantojot IKT, optimizēti viena vai vairāku procesu posmi un uzlabota publisko pakalpojumu kvalitāte un pieejamība sabiedrībai

¹² The value of Europeana. The welfare effects of better access to digital cultural heritage, 2013.

Pieņemot, ka interesentu skaits palielināsies par 3% katru gadu un klātienē izsniegto materiālu īpatsvars samazināsies uz pusi, klientu apkalpošana pēc projekta ieviešanas prasīs vismaz par 214 154 eiro (2021.gads) gadā mazāk nekā līdz šim.

Kultūras mantojuma digitalizācija, kā rāda iepriekšējā pieredze, labvēlīgi ietekmē vairākas sabiedrības grupas:

- Pētnieki un izglītības iestādes, jeb visi tie, kas meklē saturu pētnieciskajām vajadzībām, t.sk. augstskolu studenti, vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu izglītojamie, pasniedzēji u.c.;
- Komersanti, no digitālā satura veidojot jaunus produktus un pakalpojumus;
- Autori, kuru darbi tiek digitalizēti un tādejādi plaši pieejami.

Meklējot digitālo saturu internetā, t.i., neapmeklējot kultūras mantojuma institūcijas klātienē, **tiekl būtiski samazināts administratīvais slogs, samazinoties klientu laika un finanšu līdzekļu patēriņam.** Pieņemot, ka informācijas pieprasījumu skaits turpinās vidēji palielināties par 3% gadā un tikai katrā otrajā gadījumā klients vērsīsies pie klientu apkalpošanas speciālista, kultūras un atmiņas iestāžu klienti gadā ietaupīs vidēji 250 000 eiro par transporta izdevumiem, 2 055 682 eiro gadā par laika samazinājumu, neapmeklējot bibliotēku, arhīvu, u.c. klātienē, bet meklējot un apskatot materiālus internetā (vidēji 6 stundas uz 1 apmeklējumu), neieskaitot izdevumus materiālu kopēšanai, skenēšanai vai izsniegšanai uz datu nesēja, kas vidēji veido 40 000 eiro gadā.

Digitālais kultūras mantojums, līdzīgi kā atvērtie dati, ir komersantu biznesa ideju avots, kas nākotnē var izraisīt **jaunu komercproduktu izveidi gan Latvijas tirgū, gan Eiropas, gan arī globālajā tirgū.** Aprēķināt šo ietekmi pašlaik nav iespējams, taču atvērto datu izmantošanas komercializācija pierādīja, ka datu atkalizmantošana veido acīmredzamu ekonomisko efektu.

Saskaitot visus iepriekš nosauktos finanšu un sociāli-ekonomiskos ieguvumus, var secināt, ka kopējais efekts pārskata periodā, t.sk. 10 gadus pēc projekta beigām, veido **30,6 miljonu eiro** ieguvumu, kas **1,86** reizes pārsniedz projekta investīcijas un darbības (uzturēšanas) izmaksas kopā vairāk nekā 18 miljonu eiro apjomā, t.sk. sagaidāmās projekta 2.kārtas investīcijas 6 000 000 eiro apmērā (līdz 2022.g.) un uzturēšanas izmaksas.

Projekta vienkāršotais izmaksu efektivitātes aprēķins sniegts šī dokumenta pielikumā.

8. Projekta darbības, laika plāns un izmaksas

8.1. Projekta darbību īstenošanas laika grafiks

Nr.	Darbības nosaukums	2016				2017				2018				2019				2020			
		1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
1. Kompetenču centra modeļa izveide un ieviešana																					
1.1.	Kompetenču centru koncepcijas, ieviešanas plāna izstrāde un realizācija					X	X	X	X	X	X	X	X								
2. Digitalizācijas procesa pilnveidošana un standartizēšana																					
2.1.	Satura digitalizācijas stratēģijas un ilgtermiņa plāna izstrāde					X	X	X	X												
2.2.	Digitalizācijas procesu izstrāde un pilnveide					X	X	X	X												
2.3.	IKT sistēmu attīstīšana atbilstoši procesiem (t.sk. Latvijas tīmekļa rasmošana)							X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				
3. Digitālā satura pārvaldības un ilgtermiņa saglabāšanas procesu un sistēmu pilnveidošana																					
3.1.	Digitālā satura pārvaldības un ilgtermiņa saglabāšanas procesu izstrāde					X	X	X													
3.2.	IKT sistēmu attīstīšana atbilstoši procesiem (t.sk. DOM)							X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3.3.	IKT infrastruktūras iegāde									X	X	X	X								
4. Digitālā satura izplatīšanas procesu un sistēmu pilnveidošana																					
4.1.	Digitālā satura izplatīšanas procesu pilnveide					X	X	X	X	X	X										
	Integrētas satura izplatīšanas platformas arhitektūras izstrāde					X	X	X													
4.2.	Integrētas satura izplatīšanas platformas izveide - 1.kārta (t.sk. NKMP reģistrs un Nemateriālā kultūras mantojuma saraksts)							X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5. Kultūras centru aprīkošana ar video satura izplatīšanas infrastruktūru																					
5.1.	Video satura izplatīšanas kultūras centros biznesa arhitektūras izstrāde					X	X														
5.2.	Video satura izplatīšanas infrastruktūras iegāde						X	X	X	X	X										
6. Latvijas kultūras mantojuma digitalizācija un norišu fiksēšana																					
6.1.	Kultūras mantojuma vērtību (papīra, audio, video/kino, priekšmeti, 3D) digitalizācija					X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

6.2.	Digitāli dzimušā satura saņemšana (tīmekļa saturs, e-publikācijas, jauno mediju mākslas objekti)													X	X	X	X										
6.3.	Nemateriālā mantojuma vērtību un kultūras norišu digitālā fiksēšana													X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
7. Autortiesību jautājumu risināšana un sistēmas izstrādes uzsākšana																											
7.1.	Autortiesību jautājumu izpēte un jaunu risinājumu izstrāde						X	X	X	X																	
7.2.	Autortiesību pārvaldības un satura licencēšanas sistēmas specifikāciju izstrāde								X	X	X	X															
7.3.	Autortiesību pārvaldības un licencēšanas sistēmas izstrāde - 1. kārtā										X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
8. Publicitāte																											
8.1.	Projekta publicitātes nodrošināšana								X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
9. Projekta vadība																											
9.1.	Projekta vadības nodrošināšana						X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

8.2. Projekta izmaksu sadalījums

	2017	2018	2019	2020	Kopā
ERAF finansējums	1 689 800	2 782 050	1 445 000	732 892	6 649 742
Valsts budžeta dotācija	298 200	490 950	255 000	129 333	1 173 484
Pašvaldības budžets	0	0	0	0	0
Kopējās izmaksas	1 988 000	3 273 000	1 700 000	862 225	7 823 226

Indikatīvs budžeta sadalījums aktivitāšu griezumā:

Aktivitāte	Summa, euro
Kompetenču centra modeļa izveide un ieviešana	200 000
Digitalizācijas procesa pilnveidošana un standartizēšana	860 000
Digitālā satura pārvaldības un saglabāšanas procesu un sistēmu pilnveidošana	510 000
Digitālā satura izplatīšanas procesu un sistēmu pilnveidošana	338 226
Kultūras centru aprīkošana ar video satura izplatīšanas infrastruktūru	1 360 000

Latvijas kultūras mantojuma digitalizācija un norišu fiksēšana	4 020 000
Autortiesību jautājumu risināšana un licencēšanas sistēmas izstrāde	175 000
Projekta vadības izmaksas un neparedzētie izdevumi	360 000
Kopā:	7 823 226

Projektā iegādāto un izstrādāto IKT risinājumu: sistēmu un infrastruktūras uzturēšanas izmaksas pa gadiem
(tai skaitā kopējā Projekta budžetā)

	2017	2018	2019	2020	Kopā
Projekta IKT budžets (infrastruktūra, sistēmas, programmatūras) (eiro)	440 000	1 700 000	650 000	150 000	2 940 000
Uzturēšanas izmaksas (10%)*	0	44 000	214 000	279 000	294 000

* provizoriska izmaksu prognoze; precīzakus aprēķinus būs iespējams veikt pēc IS arhitektūras un tehnisko prasību specifikāciju izstrādes (nav iekļautas projekta partneru esošo sistēmu uzturēšanas izmaksas).

9. Projekta pārvaldība

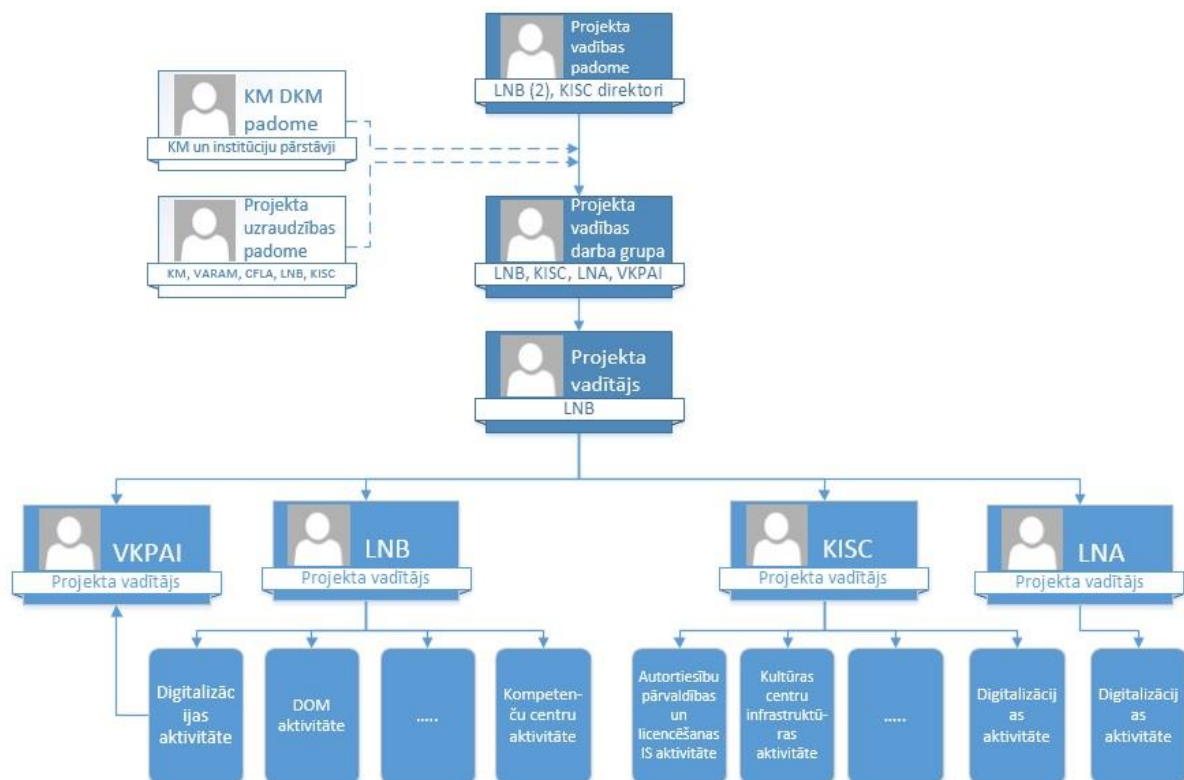
Projekta sekmīgas īstenošanas priekšnoteikums ir koordinētas projekta pārvaldības nodrošināšana, kas ietver precīzi definētu projekta īstenošanā iesaistīto pušu lomu un atbildību, savstarpējo sadarbību un lēmumu pieņemšanas principu definējumu.

Projekta pārvaldība tiks nodrošināta trīs līmeņos: stratēģiskie, taktiskie un operatīvie jautājumi un lēmumi.

Projektu pārvaldības struktūrā ir izdalīti šādi subjekti:

1. Projekta vadības padome,
2. Digitālā kultūras mantojuma padome,
3. Projekta uzraudzības padome,
4. Projekta vadības darba grupa,
5. Projekta vadītājs,
6. Projekta iesniedzējs,
7. Projekta sadarbības partneri.

Attēls Nr.5. Projekta pārvaldības struktūra

Projekta vadības padome ir projekta augstākā lēmējinstiūcija, kurā ir trīs padomes locekļi (LNB un KISC pārstāvji). Lēmumus pieņem savstarpēji vienojoties, klātesot visiem padomes locekļiem.

Projekta vadības padomes funkcijas:

- Atbildēt par projekta rezultātu sasniegšanu un rezultātu atbilstību sadarbības partneru un projekta rezultātu gala lietotāja vajadzībām;
- Lemt par projekta izmaiņu nepieciešamību un akceptēt projekta grozījumus pirms to iesniegšanas CFLA un VARAM, t.sk. budžeta, aktivitāšu satura un apjoma grozījumus;
- Iniciēt Projekta attīstībai nepieciešamo normatīvo aktu izmaiņas.

Projekta uzraudzības padome ir vadības līmeņa organizatoriska vienība, kurai Projekta īstenošanā ir konsultatīva loma. Tās sastāvā ir KM, CFLA un VARAM pārstāvji, projekta vadītājs, projekta iesniedzēja atbildīgā amatpersona un sadarbības partneru pārstāvji. Pēc nepieciešamības var tikt pieaicinātas citas ieinteresētās institūcijas. Projekta uzraudzības padome uzrauga projekta mērķu, ieviešanas gaitas un sasniedzamo rezultātu un rādītāju atbilstību saistošajiem normatīvajiem dokumentiem, projekta pieteikumam un projekta rezultātu gala lietotāja vajadzībām, konsultē un saskaņo nepieciešamās izmaiņas un grozījumu veikšanu projektā.

Digitālā kultūras mantojuma padome ir vadības līmeņa organizatoriska vienība, kurai Projekta īstenošanā ir konsultatīva loma. Tā ir jau esoša KM izveidota padome (KM 2015.gada 1.jūnija rīkojums Nr.5.1-1-138). Digitālā kultūras mantojuma padome izvērtē un sniedz konsultatīvu atbalstu Projekta vadības darba grupai digitalizējamā kultūras mantojuma satura jautājumos.

Projekta vadības darba grupa ir projekta lēmēj institūcija, kurā ir pārstāvēti visi projekta sadarbības partneri. Projekta iesniedzējam, projekta vadītājam un katram sadarbības partnerim ir viena balss. Lēmumus pieņem ar balsu vairākumu. Projekta vadības darba grupas darbu organizē projekta vadītājs. Projekta vadības darba grupas funkcijas:

- Nodrošināt vienotu un saskaņotu projekta norisi atbilstoši 08.03.2016. MK noteikumiem nr. 151 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.2. pasākuma "Kultūras mantojuma digitalizācija" īstenošanas noteikumi" un projekta pieteikumam;
- Lemt un saskaņot projekta konceptuālos risinājumus, arhitektūras un iepirkumu tehnisko specifikāciju būtiskās komponentes (termiņu, sistēmu sadarbību un integrāciju, infrastruktūras sadarbību);
- Lemt par projekta aktivitāšu deleģēšanu projekta sadarbības partneriem;
- Izvirzīt priekšlikumus Projekta vadības padomei par nepieciešamajiem projekta grozījumiem un projekta jautājumiem, kurus nav iespējams pieņemt Projekta vadības darba grupas ietvaros;
- Prezentēt Projekta uzraudzības padomei jautājumus, kas saistās ar projekta gaitu;
- Prezentēt Digitālā kultūras mantojuma padomei jautājumus, kas saistās ar kultūras satura digitalizāciju.

Projekta vadītājs ir projekta administratīvās vadības organizatoriska vienība, kas nodrošina projekta vadību, kā arī veicina projektā iesaistīto partneru un iestāžu sadarbību un koordinētu rīcību. Galvenās projekta vadītāja funkcijas:

- Nodrošināt projekta administratīvo un organizatorisko vadību, sadarbību ar projektu kontrolējošajām iestādēm;

- Nodrošināt projekta rezultātu sasniegšanu plānotajā apjomā, budžetā, termiņā un kvalitātē atbilstoši projekta pieteikumā izvirzītajiem mērķiem un uzdevumiem;
- Nodrošināt projektā iesaistīto sadarbības partneru un iestāžu sadarbību un koordinētu rīcību;
- Nodrošināt Projekta vadības padomes un Projekta vadības darba grupas pieņemto lēmumu īstenošanu;
- Organizēt vai deleģēt sadarbības partneriem projekta iepirkumu veikšanu un kontrolēt to izpildi;
- Organizēt Projekta vadības darba grupas darbu.

Projekta vadītāja organizatoriskās vienības sastāvā ir vairāki darbinieki, kas ir projekta vadītājs, projekta vadītāja asistents, finanšu administrators, jurists, iepirkumu speciālists, citi piesaistītie eksperti. Projekta vadības personāla darbinieku skaits nav ierobežots.

Projekta vadītāja kandidatūras atlasīti veic un to pieņem darbā projekta iesniedzējs. Projekta vadītājs ir projekta vadības darba grupas loceklis ar vienu balsi.

MK noteikumu 9.punkts nosaka, ka projekta iesniedzējs ir LNB un projekta sadarbības partneri, pamatojoties uz MK noteikumu 10.punktu, ir KISC, LNA un NKMP.

LNB ir projekta iesniedzējs un vadītājs, kas koordinē projekta kopējo norisi, tā mērķu un rezultātu sasniegšanu.

LNB kā finansējuma saņēmējs slēgs sadarbības līgumus ar sadarbības partneriem – KISC, LNA un NKMP. Projekta sadarbības partneru funkcijas:

- Īstenot projektu aktivitātes projekta pieteikumā vai sadarbības līgumā noteiktajā apjomā, budžetā, termiņā un kvalitātē un atbilstoši izvirzītajiem mērķiem, nodrošinot rezultātu un rādītāju sasniegšanu;
- Organizēt iepirkumu norisi, sadarbības partnera atbildībā esošo aktivitāšu īstenošanai;
- Īstenot Projekta vadības padomes un Projekta vadības darba grupas lēmumu un projekta vadītāja norādījumu īstenošanu;
- Pēc projekta vadītāja pieprasījuma sniegt visu nepieciešamo informāciju par aktivitāšu īstenošanu, sasniegtajiem rezultātiem, rādītājiem, publicitāti, ka arī izmaksas pamatojošo dokumentāciju.
- Uzturēt projekta rezultātus un digitālā materiāla ilgtspēju vismaz piecus gadus pēc projekta īstenošanas.

Partnera iestāde	Loma projektā	Loma pēc projekta
LNB	Projekta iesniedzējs. LNB ieviesīs aktivitātes, kas saistītas ar kompetenču centra arhitektūras izstrādi un ieviešanu, digitalizācijas procesu pilnveidi un standartizēšanu, atsevišķu satura tipu, primāri teksta materiālu, digitalizāciju, Latvijas tīmekļa satura vākšanas un saglabāšanas IS pilnveidi, kā arī digitālo objektu pārvaldības IS pilnveidi un pielāgošanu Latvijas digitālā kultūras	LNB nodrošinās izveidoto un pilnveidoto procesu, IS un infrastruktūras uzturēšanu, kā arī digitalizētā un digitāli radītā kultūras mantojuma ilglaicīgu saglabāšanu un pieejamību.

Partnera iestāde	Loma projektā	Loma pēc projekta
	mantojuma centrālā reģistra, piekļuves un ilglaicīgās saglabāšanas funkcijām	
KISC	Sadarbības partneris. KISC īsteno aktivitātes, kas saistītas ar digitālā satura izplatīšanas platformas izveidi, kultūras centru aprīkošanu ar video satura izplatīšanas infrastruktūru un autortiesību pārvaldības un licencēšanas sistēmas izveidi, kā arī iesaistīsies digitalizācijas procesu pilnveides aktivitātēs kā atsevišķu informācijas sistēmu turētājs un vadīs kultūras norišu digitālās fiksēšanas aktivitātes.	KISC nodrošinās izveidoto un pilnveidoto procesu, IS un infrastruktūras uzturēšanu, kā arī digitalizētā un digitāli radītā kultūras mantojuma atkalizmantošanas iespējas.
LNA	Sadarbības partneris. LNA īsteno digitalizācijas aktivitātes, kas saistītas ar valsts arhīvu krājumos esošo kultūrvēsturiskā mantojuma materiālu digitalizāciju.	LNA nodrošinās izveidoto un pilnveidoto procesu uzturēšanu un digitalizētā kultūras mantojuma ilglaicīgu saglabāšanu un pieejamību.
NKMP	Sadarbības partneris. NKMP īsteno digitalizācijas aktivitātes, kas saistītas ar kultūras pieminekļu digitalizāciju un pieminekļu informācijas pārvaldību.	NKMP nodrošinās izveidoto un pilnveidoto procesu, IS un infrastruktūras uzturēšanu.

Projekta partneri un labuma guvēji ir valsts un pašvaldību kultūras institūcijas (muzeji, bibliotēkas, opera, reģionālie kultūras centri, u.c.), kuru krājuma materiāli vai organizētās kultūras norises tiks digitalizētas. Projekta sadarbības partneri veidos sadarbību ar institūcijām projekta aktivitāšu ietvaros.

Projekta iesniedzējs

izpilddirektore _____ *Dzintra Mukāne*

Rīgā, 2016. gada 8. jūnijā

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU